Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши
№ 190 (13.146).
1965 АВГУСТ 15 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ТАСС АХБОРОТИ

«ЗОНД-3» ОЙНИНГ ОРҚА ТОМОНИНИ СУРАТГА ОЛДИ

«Зонд-3» автоматик станцияси гелиоцентрик орбита бўйлаб ўзининг учишини давом эттирмоқда.

Программага мувофиқ, «Зонд-3» автоматик станцияси учиб бораётганида, ундаги турли системалар узоқ вақт давом қиладиган учишнинг реал шароитида қандай ишлаши синаб кўрилмоқда ва созланмоқда ҳамда олис космик фазонинг физик хусусиятлари тадқиқ қилинмоқда.

Станцияда илмий асбоблар билан бир қаторда космик фазода фото билан суратга оладиган ва олинган суратларни узоқ масофалардан Ерга юбориб турадиган аппаратлар бор.

Бунинг учун станцияда фото-телевизион аппарат ўрнатилган ҳамда сантиметрли диапазонда ишлайдиган ва аниқ қилиб йўллаб қўйилган параболик антеннага эга эшиттирувчи радиосистема бор. Алоқа сеанслари вақтида бу антенна ориентация системаси ёрдамида жуда аниқ қилиб Ерга томон йўлланиб қўйилади.

Олинган суратларни Ерга юбориш ҳамда станциядаги қолган аппаратларни бошқариш ишлари радиолиния командаси бўйича амалга оширилади.

Фото-телевизион аппаратларни ва олинган суратларни Ерга юбориб турувчи радиоканалларни синаб кўриш мақсадида станциянинг учиш траекторияси шундай қилиб тайинланганки, бу траектория Ойга бевосита яқин масофадан ўтади, бу эса, йўлакай Ой юзасини фото аппарат билан суратга олишга имконият берди.

Ойни суратга олиш шу йил 20 июлда, станция парвоз қилганидан кейин 1,5 кун ўтгач, Москва вақти билан соат 4, 24 минутда бошланди, шу вақтда «Зонд-3» автоматик станцияси Ойнинг юзасидан 11.600 километр олисда учиб бормоқда эди. Ойни суратга олиш ишлари соат 5,32 минутда, Ой юзасидан қарийб 10 минг километр наридаги масофада тамомланди.

Станция Ойга яқин масофадан ўтиб, гелиоцентрик орбита бўйлаб учишни давом эттирмоқда, Ер ва Қуёшдан узоқлашиб бормоқда.

Олинган суратларни Ерга юбориш, программага мувофиқ 29 июлда 2,2 миллион километр масофадан бошланди, шу вақтда станциядаги параболик антеннани Ерга аниқ тўғрилаб қўймоқ учун Ернинг бурчак размери етарли равишда кичрайган эди.

Биринчи совет планеталараро автоматик станцияси 1959 йилнинг октябрида Ойнинг Ердан кўринмайдиган томони суратга олинганида, Ойнинг шу кўринмайдиган томонидаги қолиб кетган қисми «Зонд-3» станциясидан туриб биринчи марта фотосуратга олинди.

Ойни фотосуратга олиш бошланган пайтда, «Зонд-3» станциясидан унинг кўриниб турган томони тўлин Ой ҳолатига яқинроқ эди, фотосуратга олиш тамомланган пайтда, Ой гардишининг деярли ярмиси сояга ўтиб қолди. Суратнинг дастлабки кадрлари Ойнинг Ердан кўриниб турган анчагина қисмини ўз ичига олди. Шундан кейинги кадрларда Ойнинг юзаси Қуёш ёнбошдан нур сочиб турган ҳолатда акс эттирилди, бундай суратга олиш пайтида Ой рельефининг соялари суратга жуда яхши тушади.

«Зонд-3» станцияси олинган суратларни 1.100 сатр аниқлик билан Ерга юбориб турибди. 10 минг километрга яқин масофадан туриб фотосуратга олинган вақтда, Ой юзасининг 5 миллион квадрат километрга яқин майдонининг тасвирини суратга тушириш таъминланади.

Олинган фотографияларнинг сифати Ой рельефининг катта аҳамиятга эга бўлган жуда кўп деталларини кўришга имкон беради.

«Зонд-3» станциясидан олинган суратлар марказий газеталарда ва илмий нашрларда эълон қилинади.

Олинган натижаларни анализ қилмоқ ҳамда Ой юзасининг фотосуратга олинган янги қисмидаги кратерлар, тизма тоғлар ва бошқа рельефларга номлар қўймоқ учун СССР Фанлар академияси махсус комиссия тузди.

«Зонд-3» автоматик станциясида илмий тадқиқотлар давом эттирилмоқда.

Радиолинияларни яна синаб кўрмоқ учун Ойнинг орқа томони тасвирланган фотографияларни навбатдаги алоқа сеанслари вақтида Ерга юбориб туриш станция Ердан узоқлашиб кетгунча давом эттирила беради.

«Зонд-3» станцияси билан 38 марта алоқа сеанси ўтказилди.

Станциядаги системаларнинг ҳаммаси нормал ишлаб турибди.

14 август Москва вақти билан соат 10 да «Зонд-3» станцияси Ердан 5 миллион 340 минг километр олисдаги масофада учиб бормоқда эди.

Меҳнат зафарлари

Р. Ғафуров, С. Бобожонов ўртоқлар бошлиқ цехлар ишлаб чиқаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Андижон мебель фабрикасида бундай илғор коллективлар кўпайиб бормоқда. Шунинг учун ҳам фабрика республика Халқ хўжалиги кенгаши корхоналари даврасида пешқадамлар қаторидан ўрин олиб турибди.

Мебелчилар катта ғалабани қўлга киритдилар. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича етти йиллик план муддатидан илгари бажарилди. Ҳаммаси бўлиб 10 миллион 60 минг сўмликдан ортиқ мебель тайёрланди. Фабрика коллективи ўз имкониятларини чамалаб кўриб, шу йилнинг қолган ойларида етти йиллик планга қўшимча равишда 240 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилди.

●

Ҳисоб-китобдан майда иш кам топилса керак. Тошкент тўқимачилик комбинатининг бухгалтерлари ҳар ойда юз минглаб арифметик операцияларни бажариб, ҳужжатларни расмийлаштирадилар. Бу иш билан ўнлаб кишилар машғул.

Энди комбинат булгахтерларининг иши енгиллашиб қолади. Вильнюсдаги заводдан янги ҳисоблаш машинаси олинди. Шу машина хосияти билан бухгалтерия ишлари механизациялашган усулда бажарилади. Бу эса маблағларни тежаш билан бирга, ҳисоб-китоб ишларини сифатли бажаришга имкон беради.

●

Бекобод шаҳар меҳнаткашлари катта ҳиммат кўрсатиб, мактабларни янги ўқув йилига барвақт тайёрлаб қўйиш ташаббускори бўлиб чиққан эдилар. Шаҳарликлар ваъдаларига вафо қилдилар, мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Шаҳардаги 19 мактабнинг ҳаммаси ремонтдан чиқарилди.

Бу ишларнинг ҳаммаси жамоатчилик кучи билан бажарилди. Халқ маорифи органларига металлургия заводи, цемент комбинати, темир-бетон буюмлар заводи коллективлари айниқса яхши ёрдам кўрсатдилар.

●

Тошкент пиллакашлик фабрикасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари маҳсулот ишлаб чиқаришни тобора тезлаштираётирлар. Улар шу кеча-кундузда август ойининг учинчи ўн кунлиги ҳисобига маҳсулот тайёрлай бошладилар. Коммунистик меҳнат ва юксак маданият корхонаси номини олиш учун курашаётган пиллакашлар кейинги бир ойнинг ўзида пландан ташқари 46 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

●

Урганч район марказида аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи яна бир корхона ишга туширилди. Бу замонавий машина-ускуналар билан жиҳозланган янги тикув цехидир. Тикувчилар тайёрлаган дастлабки кийим-кечаклардан меҳнаткашлар мамнун бўлмоқдалар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Урта Чирчиқ районидаги Валентина Терешкова номли колхознинг коммунист ўртоқ Х. Саидғозиев бошлиқ комплекс-механизациялашган бригадаси далаларида мўл ҳосил тўпланаётир. Звено пахтакорлари 38 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 30 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш учун ҳосилга ҳосил қўшиш ойлигида ғоят уюшқоқлик билан меҳнат қилаётирлар. Бу ерда ўсимлик олтинчи комплекс парваришдан чиқарилаётир. Суратда (чапдан): Хаким Саидғозиев ва сувчи Хўжаакбар Норхўжаев ўртоқлар машина теримига ажратилган майдонларни кўздан кечираётирлар.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИК РИВОЖЛАНМОҚДА ВА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Л. И. Брежнев, А. И. Микоян ва А. Н. Косигин ўртоқлар Корея Халқ Демократик Республикасининг раҳбарлари Ким Ир Сен ва Цой Ен Генга телеграмма юбориб, Корея Япония империализмининг мустамлакачилик асоратидан озод қилинганига 20 йил тўлганлиги муносабати билан чин кўнгилдан қутладилар ва энг яхши истакларни изҳор қилдилар.

Телеграммада айтиладики, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва меҳнаткашлари Корея Халқ Демократик Республикаси ишчилар синфининг ва кооперативлашган деҳқонларининг ҳар бир муваффақиятини, ҳар бир ғалабасини кўриб, астойдил хурсанд бўлмоқдалар. Совет халқи корейс халқининг бир оила бўлиб яшаш, Америка қўшинларини Жанубий Кореядан чиқартириб юбориш ва четдан ҳеч кимни аралаштирмай, мамлакатни демократик асосда бирлаштириш йўлидаги қонуний интилишларига чуқур хайрихоҳлик билан қараб, бу интилишларни қувватламоқда.

Телеграммада чуқур мамнуният билан қайд қилинадики, Совет Иттифоқи билан Корея Халқ Демократик Республикасининг марксизм-ленинизм принципларига асосланган ва империализм кучларига қарши курашда ҳар иккала мамлакат халқларининг тўкилган қонлари билан мустаҳкамланган қардошларча дўстлиги кундан-кунга ривожланиб ва мустаҳкамланиб бормоқда.

МАШИНАДА МИНГ ТОННА

Олис-олисларга чўзилиб кетган теп-текис йўлнинг ҳар иккала томонидаги ғўзалар яшнаб турибди. Ҳар тупида шода-шода кўсаклар. Постларида сергак турган оқ яхтакли одамлар эса эгатларга жилдиратиб сув тараб юришибди. Бу — Холдор ака Валиев бошлиқ бригада пахтазори. Бригадир бизни яхлит картага бошлади:

— Шу ернинг пахтаси машинада терилади, — деди Холдор ака. — Алоҳида парвариш қиляпмиз.

Ғўзалар калта бўғин, серкўсак, сергул ва сершона. Карта четига қоқилган бир тахтачага кўзимиз тушиб қолди. Унда қуйидаги сўзлар ёзилган: «Холдор Валиев бригадаси. Экин майдони 119 гектар. 40 гектар ердаги ҳосил машинада терилади. Механизатор — Мирхолиқ Имомназаров».

Тахтачадаги ёзув баҳона бўлди-ю, колхоз раиси Хожимуҳаммад ака Нишонов билан машина теримига тайёргарлик хусусида суҳбатлашдик.

— Пахтани машинада териш, — деди раис, — колхозчиларимиз ҳаётига жуда сингиб кетди. Техника бўлмаса, 2800 гектар ерда қўл кучи билан шундай ҳосил етиштирилармиди. Техниканинг кучи, меҳнатнинг зўри билан ҳар йили мўлжалдаги ҳосилни олиб келяпмиз. Бу йил гектаридан камида 28-30 центнердан пахта етиштирамиз, деган ниятимиз бор. Теримни тўла машиналаштириш тарафдоримиз. Аммо шароитимиз бунга бирданига имкон бермайди. Нега десангиз, карталаримиз яхлит эмас. Кўплаб зовурлар олинган. Бунинг устига карталар четида дарахтлар кўп. Шундай бўлса-да, машина теримига лоқайдлик билан қараётганимиз йўқ.

Раис тўғри айтади. Биз далаларни кўздан кечиргач, бунга тўла ишонч ҳосил қилдик. Утган йили машинада 700 тоннадан кўпроқ пахта терилган бўлса, бу йил камида 1000 тонна «оқ олтин» агрегатларда йиғиштириб олинади. Бунинг учун ғўзалар машинабоп қилиб ўстирилмоқда. Колхоз яна ўнта «ХТ-1,2» терим машинаси сотиб олган. «Зангори кема»лар сони 22 тага етказилди. Янги машиналарнинг ҳар бири билан 60 тоннадан, эски машиналар билан 50 тоннадан пахта терилади. Бу йил механик-ҳайдовчилар курси ҳам колхознинг ўзида ташкил этилди. 4 ойлик курсда 30 киши ўқиб чиқди. Хидирали Эргашев, Олимжон Эшонқулов, Аҳмадали Маматқулов, Холмирза Қирғизов, Турғунбой Воҳидов каби ёш механизаторлар бу йилги мавсумда машина штурвалига биринчи марта ўтиришади.

Терим агрегатларининг барчаси мавсумга шай. Улар техник комиссиядан ўтказилиб, акт билан механизаторларга топширилган. Абдумухтор Қобилов, Ҳабибулла Аҳмедов, Санобар Қўчқорова, Холдор Валиев ўртоқлар бошлиқ илғор бригадалар гектаридан 35-40 центнердан пахта топшириш учун курашаётган экан, бунда уларга техника катта мадад бўлмоқда. Инзом Турғунов, Мамажон Аҳмедов, Дадамирза Эргашев, Шарифбой Розиқов сингари механизаторлар ана шу бригадаларда ишлаб, машинада 100-130 тоннадан пахта теришмоқчи.

Ҳамма бригадаларда дефолиация 15 сентябрда бошланади. 23-24 сентябрда эса машиналар ёппасига теримга тушади.

Андижон область, Учқўрғон районидаги Ленин номли колхоз пахтакорлари бу йил ҳар қачонгидан мўл «оқ олтин» етиштирмоқдалар. Улар сўнгги гулларни кўсакка айлантириш иштиёқи билан астойдил меҳнат қиляптилар. Азамат механизаторлар ҳам ўз агрегатларини стартга шайлаб қўйганлар.

Ш. СИДДИҚОВ.

Пахта далаларида

ОҚҚЎРҒОН. Охунбобоев номли колхознинг ўртоқ А. Қулматов бошлиқ бригадаси аъзолари ҳосилга ҳосил қўшиш ойлигида янада ғайрат ва шижоат кўрсатиб меҳнат қилаётирлар. Қатор ораларини сифатли парваришлашда дала гвардиячилари одатдагидек ўрнак кўрсатаётирлар. Т. Узоқов, А. Қурбонов, Ж. Мирзаев сингари механизаторлар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштиришга муносиб ҳисса қўшаётирлар.

Б. МАМАДИЕВ.

●

МОСКВА РАЙОНИ. Бу йил «зангори кема»лар билан 620 тонна пахта териб берамиз! Бу «Қизил Ўзбекистон» колхози «зангори кема» капитанларининг қатъий шиори.

Механик-ҳайдовчилар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун 8 та терим агрегатини барвақт сифатли ремонтдан чиқариб, ишга тахт қилиб қўйдилар.

Э. ДЕҲҚОНОВ.

●

БУЛУНҒУР. «Правда» колхозининг ўртоқ Р. Ортиқов бошлиқ бригадаси аъзолари катта-катта майдонлардаги ғўзани машина теримибоп қилиб парваришлаётирлар. Бу йил мавсумда бригада далаларида 2 та «зангори кема» ишлайди. А. Тўрақулов, Г. Хўжақулов каби механик-ҳайдовчиларнинг ҳар бири бункерлардан юз тоннадан зиёд пахта тўкишмоқчи. Ҳозир карталарнинг машиналар айланадиган жойлари тартибга келтирилмоқда.

Т. МАЪМУРОВ.

РЕМОНТ СУСТ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» РЕЙДИ

Автоном республика хўжаликлари бу йил 70 минг тонна пахтани машиналарда териш мажбуриятини олганлар. Қатор колхоз ва совхозларда терим агрегатларини ремонт қилиш жадал бораётир, мавсумга пухта ҳозирлик кўрилаётир.

Лекин эътироф қилиш керакки, бу муҳим ишга ҳамма ерда ҳам жиддий киришилгани йўқ. Кўпчилик хўжаликларда пахта териш машиналари ремонти қониқарсиз бормоқда. Хўжайли районида бу йил қарийб 10 минг тонна пахта «зангори кема»лар билан териб олиниши керак. Хўш, бунга қандай ҳозирлик кўрилаётир? Афсуски, район партия, совет ташкилотларининг раҳбарларидан тортиб, совхозларнинг директорларигача бу соҳага бефарқ қараб келмоқдалар.

Районда жами 228 та терим агрегати бор. Улардан 200 таси капитал ва жорий ремонт қилиниши лозим. Аммо бу иш ўлда-жўлда ётибди. Район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бош инженери Отахон Жозиқбоев ремонт ишларининг жонкуяри бўлиши керак эди. Аммо, у ремонт юзасидан контролликни кучайтириш, иш суръати ва сифатини ошириш ўрнига ўта кетган даражада фаолиятсизлик қилаётир. Оқибатда, ремонт ишлари барбод бўлмоқда. Мана, мисоллар: «Шуманай» совхозида 108 пахта териш машинасидан шу давргача атиги 25 тасигина ремонтдан чиқарилди. «Амударё» совхозида эса 40 та ана шундай агрегат ремонтига ҳалигача киришилгани йўқ. Ҳар икки хўжаликда ҳам ремонтга ажратилган кучлар ишга тўлиқ жалб этилмаётир.

Чимбой районида ҳам машиналар ремонти борасида аҳвол юқоридагидан бошқача эмас. 362 терим машинасидан энди 90 га яқини ремонт қилинди. Уларнинг ҳам кўпчилигини комиссия қабул қилиб олмади. Калинин номли, Ленин номли, «Москва» ҳамда «Кенес» совхозларида техника ремонти айниқса суст бормоқда. Район қишлоқ хўжалик бошқармаси бош инженери ўртоқ Л. Ўтаганов эса бу ачинарли аҳволдан бутунлай бехабар. У конкрет раҳбарлик ўрнига идорада ўтириб маълумот тўплашни афзал деб билади.

Тўрткўл районі хўжаликларида янада ачинарлироқ фактларга дуч келдик. Баъзи хўжаликларда терим агрегатлари ҳалигача устахоналарга келтирилгани йўқ. «Ленин йўли», «Намуна» колхозларида пахта териш машиналари тракторчиларнинг уйлари олдида ётибди. Ана шу колхозларнинг раислари, партия ташкилотларининг секретарлари ҳанузгача бу қимматбаҳо машиналарга киё боқмай ўтаётганликлари ғоят ачинарли ҳолдир. Амударё, Қўнғирот районларида ҳам пахта териш машиналари ремонтига асоссиз равишда кечикиб киришилмоқда. Бу районларда ҳали неча ўнлаб агрегатлар ремонтига қўл ҳам тегизилгани йўқ.

Автоном республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва республика «Узсельхозтехника» бирлашмаси раҳбарлари ишни кадрлар — механик-ҳайдовчилар ҳал қилишини яхши биладилар. Аммо, шунга қарамасдан, механик-ҳайдовчи кадрлар тайёрлаш ва уларни қайта тайёрлаш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Шу йил 5 августдан бошлаб 450 механик-ҳайдовчи уч ҳафталик курсда қайта тайёрланиши лозим эди. Аммо юқоридаги ташкилотларнинг ана шу соҳага алоқадор раҳбарлари курслар қайси район ва хўжаликларда ташкил этилгани, уларда неча киши ўқитилаётганини ҳам билмайдилар. Кўпчилик жойларда бу хил курслар очилмай қолган. Янги курслар очишга ҳам тайёргарлик жуда суст бормоқда. Бу ҳол бу йил ҳам механик-ҳайдовчилар етишмаслиги ҳавфини туғдирмоқда. Масалан, биргина Хўжайли районининг ўзида 150 механик-ҳайдовчи етишмаётир. Бошқа районларда ҳам аҳвол бундан ёмон.

Пахта териш, кўсак узиш ва чувиш машиналари ремонтини жадаллаштириш кўп жиҳатдан ремонтчилар учун маданий-маиший шароит яратиб беришга ҳам боғлиқдир. Афсуски, Автоном республиканинг аксарий районларида бу оддий ҳақиқатга риоя қилинмаётир. Натижада 1800 ремонтчидан 650-680 кишигина бу ишга қатнашаётир, холос. Тўрткўл, Беруний, Хўжайли, Қўнғирот ва Чимбой районларида ана шундай фактлар кўзга яққол ташланиб турибди. Оқибатда, Автоном республика бўйича 1666 пахта териш агрегатидан эндигина 600 га яқини ремонтдан чиқарилди, холос.

Пировардида, республика «Узсельхозтехника» бирлашмаси адресига ҳам ҳақли таъналар айтишга тўғри келади. Бирлашма терим агрегатлари ва бошқа механизмларни ремонт қилиш учун зарур запас қисмларни етарли миқдорда етказиб бермаётир. Хусусан, мотор ва бошқа энг муҳим запас қисмларга кўпроқ эҳтиёж сезилмоқда. Агар ана шундай запас қисмлар вақтида етказиб берилмаса 45 процент терим машиналарининг пахтазорларга чиқиши гумон. «Узсельхозтехника» бирлашмаси буни, албатта, эътиборга олиши керак.

Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва район партия, совет ташкилотлари юз бераётган камчиликларни тезроқ бартараф этишлари, имконият ва резервларни тўла ишга солиб, ремонт ишларини жадаллаштиришлари, машиналарни тезроқ стартга тайёрлашни таъминлашлари зарур.

Рейд аъзолари:
И. ОТАМУРОДОВ,
«Совет Қорақалпоғистони» газетасининг ходими.
О. САРИЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири.
Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг мухбири.

Улуғ ВАТАНИМИЗДА

ЛЕНИНГРАД. Йирик панеллардан қуриладиган 100 квартирали уйни бўлажак иморат конструкциялари ясаб чиқарилаётган комбинатдан монтаж майдончасига элтиб бериш учун бир автомашина 500 мартадан ортиқ қатнаши керак. Бинокорлар одатда автомобиль транспорти ташкилотлари билан нарядлар асосида ҳар куни ҳисоб-китоб қилиб келар эдилар. Ҳозир эса Ленинграддаги учта уйсозлик комбинати — Автовский, Обуховский ва Полюстровский комбинатлари ҳисоб-китоб қилишнинг янги формасини татбиқ этдилар: бутун бир уйнинг конструкциялари ташиб берилгандан кейин ҳақ тўлайдиган бўлдилар.

Янги тартиб шоферларнинг моддий манфаатдорлигини ошириб юборди. Йирик панеллардан уй қуришда ишлайдиган автомашиналар сони икки баравар камайди.

◆ ◆

ОЛМАОТА. Қозоғистон суғориладиган деҳқончилик зонасидаги ҳамма хўжаликларнинг агрономлари ҳосилдорлик компости билан қуролланиб олдилар. Бу — ҳар бир суғориладиган пайкалдаги тупроқда қанча озуқа моддаларининг запаси борлигини кўрсатиб турувчи картограммалардир. Қозоғистон лойиҳачилик институти — «Казгипрозем» томонидан тузиб берилган ана шу картограммаларга тушунтириш текстлари илова қилиниб, унда шу зонада етиштирилаётган экинга қанча миқдорда минерал ўғит солиш лозимлиги кўрсатиб қўйилган.

◆ ◆

ЯКУТСК. БУГУН БУ ЕРДА ФИЗИКЛАРНИНГ ЁЗГИ МАКТАБИ ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ. МАКТАБНИ ЯКУТИЯ КОСМОФИЗИК ТАДҚИҚОТЛАР ВА АЭРОНОМИЯ ИНСТИТУТИ ТАШКИЛ ҚИЛГАН ЭДИ. ОЛИМЛАРНИНГ БУ АЖОЙИБ УЧРАШУВИ ҒАЛАТИ БИР ШАРОИТДА — ФИЗИКЛАР ЯКУТИЯНИНГ ҚАЛИН ТАЙГАСИГА ТИККАН ЧОДИРЛАР ИЧИДА ЎТДИ. ТАЙГАДАГИ БИРИНЧИ СИМПОЗИУМДА ЁШ ЯКУТ КОСМОФИЗИКЛАРИДАН ТАШҚАРИ, МОСКВА, НОВОСИБИРСК, ГОРЬКИЙДАН КЕЛГАН МАШҲУР ОЛИМЛАР ИШТИРОК ЭТИШДИ.

◆ ◆

КИЕВ. Украина ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги «Укрсовхозспецстрой» трестининг ходимлари артезиан қудуқларни маҳкамлаш учун камёб пўлат қувурлар ўрнига полиэтилен ишлатишди. Синтетик материал металлдан сира қолишмайдиган бўлиб чиқди. Полиэтилендан ясалган қудуқ ускунаси узоқроқ муддатга чидайди. «Синтетик» қудуқлардаги сувнинг таъми бузилмайди.

◆ ◆

СОВЕТСКАЯ ГАВАНЬ. Узоқ Шарқдаги ёш Ванино портида спорт саройи қурила бошлади. Бетон, ойна ва ғиштдан қуриладиган бу иморатнинг кенг спорт зали, сузиш бассейни, машқ хоналари бўлади. Сарой қуриб битказилгач спорт комплекси вужудга келади: унинг ёнида илгари стадион барпо этилган.

Ернинг тошлоқдан иборат бўлганлиги янги усулни қўлланишга имкон берди — муҳташам бино свайлардан иборат пойдевор устига қурилади. Бу усул ишни тезлаштиради ва тежамли қилади.

◆ ◆

ЧОРЖЎЙ. Урта Амударё бедачилик хўжаликлари беда уруғини тозалаб, давлатга сотишга ўтган йилгидан барвақтроқ киришдилар. Уруғлик беда шоли ўрадиган жаткалар ва ғалла комбайнлари ёрдами билан йиғиштириб олинмоқда.

Бу йил Чоржўй, Денов ва Сайёд колхозлари давлатга камида 1200 центнер уруғ сотишга қарор қилиб қўйди. Шу уруғ билан республикадаги бедапоялар майдонини яна 10 минг гектар кенгайтириш мумкин.

◆ ◆

АШХОБОД. «Карабогазсульфат» комбинатида ноёб кўрфаздан олинаётган рапани (тузнинг табиий эритмасини) комплекс суратда қайта ишлайдиган тажриба ускунаси ишга туширилди. Бу билан Қорабўғозгўл тарихида янги бир боб очилди. Қорабўғозгўл — химия хом ашёсининг энг қимматли хазинаси бўлиб, унда Менделеев жадвалидаги элементларнинг деярли ҳаммаси бор.

Ҳозир натрий сульфати комбинатнинг бирдан-бир маҳсулоти ҳисобланади. Энди комбинат металлургия саноатида ишлатиладиган магний оксиди, жуда қимматли ўғит бўлган кальций сульфати, заҳарли химикатлар тайёрлашда фойдаланиладиган турли хил хом ашё ишлаб чиқара бошлайди.

◆ ◆

ЦЕЛИНОГРАД. Қўриқ ўлкасидаги ҳамма областларда ғалла ўрим-йиғими кенг авж олдириб юборилди. Август ойининг биринчи ўн кунлигида 500 минг гектардан ортиқ майдондаги ғалла ўриб олинди. Янги дон ҳосилининг дастлабки бир миллион пуди давлат омборларига тўкиб қўйилди. (ТАСС).

ҚАРДОШЛАР ТАЪЗИЯСИ

Тошкент область Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Советининг депутати Ҳамроқул Турсунқуловнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан Украина, Грузия, Озарбайжон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон Компартияларининг Марказий Комитетлари, Олий Советларининг Президиумлари ва мазкур республикаларнинг Министрлар советлари, Абхазия область партия комитети ва Абхазия АССР Министрлар Совети, шунингдек кўпгина жамоат ташкилотлари ва айрим шахслар таъзия билдирдилар.

ИРРИГАЦИЯ ҚУРИЛИШЛАРИДА

ЖИЗЗАХ СУВ ОМБОРИ

Сирдарё области. Мирзачўлда яна бир янги сунъий денгиз — Жиззах сув омбори барпо этилмоқда. Қурувчилар куни кеча 1 миллион кубометрдан ортиқ тупроқ қазиб чиқарилганлиги ҳақида рапорт бердилар. Мирзачўлдаги минг-минг гектарлаб қақраб ётган ерлар янги денгиз сувидан баҳраманд бўлиб, эл-юртга мўл-кўл пахта, ғалла, қовун-тарвуз ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари туҳфа этади. Ҳозир тўғонга тупроқ тўкилмоқда. Сув омбори ёқалари бетонлаштирилмоқда. Суратларда (чапда): Жиззах сув омбори тўғонига тупроқ ташланмоқда. Ўнгда эса сув омбори ёқаларини бетонлаштириш пайти. Бетончилардан Эргаш Нурматов ҳамда Мавлон Абдумўминов ўртоқлар смена топшириқларини 120-130 процентга етказиб бажармоқдалар.

А. Горокрик фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ҚИШЛОҚ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАЙМИЗ

С. АСОМОВ,

Ўзбекистон КП Қашқадарё область комитетининг биринчи секретари.

Маълумки, партиямизнинг негизи бошланғич партия ташкилотларидир. Шундай экан, партия томонидан қўйилган улкан вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши, даставвал, бошланғич партия ташкилотларининг ишчанлиги, ташкилотчилиги ва ташаббускорлигига боғлиқ. Областимиз партия ташкилоти олдида эса жуда муҳим ва мураккаб вазифалар турибди.

Етти йилликнинг якунловчи йилида область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ўз зиммаларига юксак мажбуриятлар олганлар. Улар Ватанга 220 минг тонна пахта, 3 миллион 312 минг 500 пуд дон, 17 минг тонна гўшт, 20.600 тонна сут, 2930 тонна жун, 423 минг дона қоракўл тери ва бошқа бир қанча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришга аҳд қилишган. Бу улкан режаларни муваффақиятли амалга ошириш учун қишлоқ коммунистларининг, уларнинг жанговар штаби ҳисобланган бошланғич партия ташкилотларининг уддабуронлик билан ишлашини таъминламоқ лозим.

Областимиздаги 63 колхоз, 33 совхозда бошланғич партия ташкилоти, шу жумладан 36 колхоз ва 17 совхозда партия комитети бор. Буларнинг аксарият қисми дуруст ишлаётир дейиш мумкин.

Бошланғич партия ташкилотларининг яхши ёки ёмон ишлаши уларга раҳбарлик қилаётган коммунистларнинг савиясига, партиявий ишдаги малакасига, хўжалик раҳбарлари билан муомала қила билишига, кўпчилик ўртасидаги обрў-эътиборига боғлиқ. Буни тасдиқловчи мисолларни областимиз партия ташкилоти фаолиятидан кўплаб келтириш мумкин.

Колхоз экономикасини ва колхозчилар турмуш маданиятини юксалтириш соҳасида республикага танилган Энгельс номли колхозни олайлик. Бу колхоз бундан 3-4 йил муқаддам Шаҳрисабз районидагина эмас, балки областда ҳам иқтисодий жиҳатдан энг қолоқ, активи энг ноиттифоқ, партия ташкилоти заиф хўжаликлардан бири ҳисобланарди. Бир неча йил мобайнида колхоз партия ташкилоти раҳбарлигига ишни яхши билмайдиган, колхоз правлениесига ҳаққоний партиявий сўзини ўтказа олмайдиган, раиснинг раъйига қараб иш тутадиган кишилар сайланиб келган. Қисқаси, колхозда партиявий принципиаллик ўрнига муросасозлик, жонли ташкилотчилик ўрнига ҳайбаракаллачилик, сиёсий-тарбиявий иш ўрнига икир-чикир дастёрчилик билан шуғулланиш ҳукмрон бўлган. Бунинг оқибатида хўжаликда тартибсизлик, кўзбўямачилик пайдо бўлган. Ҳалол, фидокорона меҳнат қилганларнинг ҳақини бир тўда каллоблар турли найранг ва юлғичлик билан ўмаравергач, кўпларнинг кўнгли меҳнатдан совий бошлаган. Бундай аҳвол юз беришига район партия комитетининг ўша пайтдаги раҳбарлари ҳам айблидирлар. Чунки улар софдил коммунистларнинг ташвишли сигналларига, арз ва шикоятларига бепарво қарагандар. Бу шунга олиб келдики, колхозда пахта ҳосилдорлиги камайиб кетди, ҳамма тармоқ зарар келтирди. Артель давлатдан 550 минг сўмга яқин, колхозчилар ва бошқа ташкилотлардан бир неча юз минг сўм қарздор бўлиб қолди.

1962 йилгача аҳвол шундай эди. Ҳозир ўша ерда мутлақо бошқача ҳолатни кўрасиз. Сўнгги уч йил ичида пахта ҳосилдорлиги 8 центнер оширилди, унинг таннархи эса қарийб икки баравар камайтирилди. Рентабель бўлмаган бирор соҳа қолмади. Колхоз эски қарзларнинг ҳаммасидан бир ярим йилдаёқ батамом қутулиб, бир қанча йирик бинолар қурди. Колхозчиларнинг ўртача ойлик даромади бултур 1961 йилдагига нисбатан салкам уч ҳисса ортди. Колхозчиларнинг турмуш маданиятини ошириш соҳасида правление ва партия ташкилоти қилган ҳамда қилаётган ажойиб ишлар тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бултур июнь ойида бўлиб ўтган XIII пленумида батафсил айтилган эди.

Неча йиллар мобайнида қолоқ бўлиб келган бу колхоз қандай қилиб 3 йилда ўнгланиб, машъаллар қаторига ўтиб олди? Бу саволга қисқа жавоб шуки, колхоз партия ташкилоти мустаҳкамланди, унинг жанговарлик қобилияти оширилди, у оммага тўғри раҳбарлик қилди ва колхозчиларни жонбозлик кўрсатиб ишлашга руҳлантирди, улар меҳнатининг маҳсулини тўғри тақсимлаш ва жой-жойига сарфлаш устидан контролни кучайтирди.

Хўш, бу ишлар қандай қилиб амалга оширилди? Колхоз партия ташкилоти ва правлениесининг кўпчилик ишончини оқламаган раҳбарлари бўшатилиб, улар ўрнига ёш, билимли, софдил, принципиал, ғайратли ва ташкилотчи кадрлар сайланди. Янги сайланган партия комитети (секретари ўртоқ Т. Ҳайдаров) ишни колхоз правлениесидан тортиб бригадалар, звенолар, гараж ва устахонагача ҳамма ерда қатъий тартиб, мустаҳкам интизом ўрнатишдан, колхоз территориясида яшаётган ёшу қари ҳамманинг кўнглида «астойдил ишласак, хўжаликни тез қолоқликдан чиқаришимиз мумкин» деган ишонч туғдириш учун эринмай, усталик билан иш олиб боришдан бошлади.

Интизом ўрнатиш активларнинг ўзидан бошланди. Колхоз правлениесининг раиси Қ. Ҳақбердиев ва партком секретари Т. Ҳайдаров ўртоқлар биринчи бўлиб ўз хонадонларидаги ишга яроқли кишиларни далага чиқаришди. Улар қўл учида эмас, жонбозлик кўрсатиб ишлай бошладилар. Буни кўрган бошқа активлар ҳам шундай қилишди.

Илгари иш турлари бўйича норма белгилаш, бажарилган ишни ҳисобга олиш ва ҳақ ёзиш, бригадалар ўртасида минерал ўғит, трактор ва бошқа нарсаларни тақсимлаш, йўл тузатиш ва қишлоқларни ободонлаштириш соҳасида кўп хатоларга йўл қўйилган, бу эса ҳар қайси қишлоқ аҳолисининг ўпка-гина қилиб юришига сабаб бўлган эди. Колхоз партия ташкилоти бу масалалар устидан қаттиқ контроль ўрнатди. Ҳар ким ишлаганига яраша ҳақ ола бошлади. Қишлоқларни ободонлаштиришга шу қишлоқда жойлашган бригаданинг келтирган даромадига қараб маблағ сарфланадиган бўлди.

Ердан, техникадан, ўғит ва бошқа ресурслардан самарали фойдаланиш, илғор агротехника фани ва новаторлар тажрибасини кенг қўлланиш, социалистик мусобақани чинакамига қизитиб юбориш учун курашда коммунистларнинг шахсий намуна кўрсатиб ишлаши таъминланди. Қисқаси ҳамма жойда, ҳар ишда ҳамиша колхоз партия ташкилотининг ўткир кўзи, ғамхўр, меҳрибон ва талабчан қўли баралла сезилиб турадиган бўлиб қолди. Колхоз аъзоларидан тортиб қишлоқ қариялари ва болаларгача ҳамманинг кайфияти ўзгарганининг, колхоз омбори ва колхозчилар рўзғорига қут-барака кирганлигининг, хўжалик ҳар томонлама гуркираб ўсаётганлигининг асосий сири ана шунда.

Шаҳрисабз районидаги Ленин номли, Чироқчи районидаги «Коммуна», Камаши районидаги Ленин номли, Яккабоғ районидаги Калинин номли, Қарши районидаги «Москва» колхозлари, «Партия XX съезди», «Косон» ва Охунбобоев номли совхозларнинг партия ташкилотлари ҳақида ҳам шундай гапларни айтиш мумкин. Бу хўжаликлар ҳам сўнгги икки-уч йил ичида жиддий юксалиш йўлига чиқиб олдилар.

Бу хўжаликларнинг партия ташкилотлари ва уларнинг раҳбарлари омма орасида шунинг учун тобора кўпроқ обрў ва ишонч қозонмоқдаларки, улар партия, ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш ҳақидаги кўрсатмаларини кенг меҳнаткашлар оммасига сиёсий агитациянинг хилма-хил формаларидан фойдаланиб мунтазам тушунтириб бормоқдалар. Улар қуруқ ваъзхонлик, насиҳатгўйлик қилаётганлари, мажлисбозлик, буйруқбозлик билан шуғулланаётганлари йўқ, балки пухта ўйланган план асосида жонли ташкилотчилик қилаётирлар, қишлоқнинг илғор кишиларига таяниб иш кўраётирлар.

Қиш ва баҳорда намгарчилик оз бўлиб, ғаллачилик учун ноқулай келган, сув танқислиги пахтакорларимизни жиддий ташвишга солиб қўйган бу йилги шароитда колхозчилар ва совхоз ишчиларини умидсизлик кайфиятига берилмай, тадбиркорлик, ташаббус ва жонбозлик кўрсатиб ишлашга даъват этадиган, планнигина эмас, балки социалистик мажбуриятнинг ҳам бажарилишини қоплайдиган миқдорда пахта ҳосили тўплашни таъминлаётган партия ташкилотларимиз кўп.

Қишлоқ партия ташкилотлари сўнгги йилларда сон жиҳатидан сезиларли ўсганлиги ва сифат жиҳатидан мустаҳкамланганлиги катта роль ўйнамоқда. Сўнгги бир ярим йилнинг ўзида область колхоз ва совхозларида энг яхши механизатор, пахтакорлардан қарийб 1500 киши партия сафига қабул қилинди. Буларнинг яқин 75 проценти маъмурчилик яратиш учун курашда бевосита иштирок этаётган илғор колхозчилар, совхоз ишчилари, механизаторлар ва мутахассислардир.

Кўпчилик бошланғич партия ташкилотлари етарли билим ва малакага эга бўлган, қишлоқ хўжалиги экономикаси ва маҳаллий шароитларни яхши биладиган кадрлар билан мустаҳкамланган. Район партия комитетлари ва Ўзбекистон КП область комитети уларга партиявий ишга доир муҳим масалалар юзасидан семинар ўтказиш, ўзаро тажриба алмашишни уюштириш, айрим масалалар бўйича бир ёки бир неча бошланғич ташкилот фаолиятини ўрганиб бюрода муҳокама қилиш каби йўллар билан ёрдам бермоқдалар. Бироқ бу ҳали етарли эмас.

Шуни очиқ эътироф этиш керакки, область партия комитети райкомларнинг колхоз ва совхоз партия ташкилотларига раҳбарлигини яхшилаш соҳасида сезиларли иш қилганича йўқ. Айниқса Косон, Ғузор ва Чироқчи район партия комитетлари бу соҳада сезиларли иш қилмадилар. Бу ерларда кўзга яққол ташланадиган камчилик шуки, райком ходимлари, ҳатто секретарлари ҳам колхоз ва совхозларда бўлганларида партия ташкилотининг фаолияти, унинг айни кунларда қилаётган ишлари билан камдан-кам қизиқадилар, нуқул хўжалик вазифалари билан шуғулланадилар, кўпинча колхоз раиси ё совхоз директори билан иш битириб кетаверадилар. Оқибатда бошланғич партия ташкилоти секретарлари райком секретарининг келиб, муҳим бир топшириқ бериб кетгани ёки ишнинг бирор соҳасидаги жиддий камчиликни кўрсатганини раисдан, совхоз директоридан ёхуд бошқа бировлардан эшитади. Бундай практика бошланғич партия ташкилоти секретарларининг обрўсига путур етказади, айрим хўжалик раҳбарларининг партком секретарларига нисбатан нотўғри муносабатда бўлишига, муҳим масалаларни бир ўзи ҳал қилишга одатланиб қолишига, баъзи жойларда эса икки раҳбар ўртасида бир-бирига ишончсизлик ва ҳурматсизлик вужудга келишига сабаб бўлади.

Биз бу нотўғри практикага барҳам бериб, партком секретарларининг обрўси ва таъсирини ошириш соҳасида кўп иш қилишимиз керак. Бу соҳадаги энг муҳим вазифа — бошланғич партия ташкилоти бюроси аъзоларининг, даставвал, унинг секретарларининг савияси ва малакасини ошириш, уларнинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини тўла ва тўғри тушунган ҳолда ишлашига эришиш учун курашдан иборат. Областимизда колхоз правлениеси, совхоз дирекцияси, чорвачилик фермалари, техника устахоналари фаолияти устидан мунтазам контроль олиб бораётган, вақти-вақти билан бюро мажлиси ё коммунистлар йиғилишида уларнинг ҳисоботини тинглаб, принципиаллик билан муҳокама қилаётган бошланғич партия ташкилотлар унча кўп эмаслиги бу масала билан жиддийроқ шуғулланишимиз зарурлигини тақозо этади.

Қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг роли ҳозирги пайтда ғоят катталигини ҳамма эътироф этади. Аммо областимизнинг бир қанча хўжаликларида улар партия ташкилоти назаридан четда. Уларни хўжаликни перспектив ривожлантириш, фан янгиликлари ва илғорлар тажрибасини жорий этиш, хўжаликнинг ўз машъаллари тажрибасини умумлаштириш сингари асосий масалалар билан шуғуллантириш кўпгина партия ташкилотларимизнинг диққат марказида эмас.

Пахта далаларида, чорва фермаларида, ғаллакорлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни ҳозирги талаблар даражасида олиб бормаётган, ёшлар ва айниқса хотин-қизлар орасида маданий-тарбиявий ишларни яхши ташкил этмаётган бошланғич партия ташкилотларимиз ҳам бор.

Бу камчиликларнинг ҳамон мавжудлигига асосий сабаб шуки, район партия комитетлари, қолаверса область партия комитети партиянинг негизи ҳисобланган бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик ва ташкилотчилик қобилиятини оширишдек биринчи даражали иш билан КПСС Марказий Комитети октябрь ва март Пленумлари талаб этган даражада шуғулланаётганлари йўқ. Бу жиддий камчиликни иложи борича тезроқ тугатиш учун ҳамма тадбирларни кўрамиз.

ОММАВИЙ ИШЛАР ВА ХАТЛАР БЎЛИМИДА

Хатларни ЎҚИБ...

Редакция кеча 84 хат, 3 фотосурат олди. 8 хат текшириб, чора кўриш учун тегишли ташкилотларга юборилди. 1 хат юзасидан алоқадор ташкилот раҳбари билан телефон орқали боғланиб, шикоятчига амалий ёрдам бериш сўралди. Қолган хатлар бўлимларга чиқарилди. Қуйида кечаги почта материалларининг баъзиларини ўқийсиз:

АҲОЛИ МАМНУН

Қарши районидаги «Партия XX съезди» совхозининг Миришкор қишлоғида янги алоқа бўлими очилди. Алоқа бўлими хизматидан меҳнаткашлар мамнун.

Б. ХОННАЗАРОВ.

ЧИЛОНЗОР ЧИРОЙИ

Тошкент. Чилонзор кундан-кунга чирой очмоқда. Яқинда 5- сектор зонасида битта 96 хонали ва 3 та 48 хонали уй-жой биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

С. ХАЛИЛОВ.

САБЗАВОТ ПАВИЛЬОНИ

Термиз шаҳар колхоз бозорида сабзавотлар билан савдо қилувчи павильон очилди. Натижада шаҳар аҳолисининг сабзавотга бўлган эҳтиёжини қондириш тубдан яхшиланди.

Қ. Абдужалилов.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Бағдод районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози қишлоқларида уй-жой биноларн қурилиши йил сайин авж олаётир. Бу йил 30 хонадон янги уй-жойларга кўчиб ўтиб, ҳовли тўйлари ўтказишди.

М. Ўктамов.

НУР КЕЛДИ

ФАРҒОНА. Қайроққум ГЭСининг нури Киров районига етиб келди. Колхозчилар хонадонларида электр чироқлари порлади.

А. ТОШПУЛАТОВ.

* * *

Янгийўллик Ш. Ражабов, Калинин районидан Х. Одилова, юқоричирчиқлик М. Ўролов, самарқандлик М. Япгибоев, ургутлик Ж. Ўринбоев, Киров районидан К. Шермаматов, избосканлик О. Шодмонов, хўжаободлик М. Шоҳобиддинов, янгиқўрғонлик И. Назаров, шўрчилик О. Худойбердиева, манғитлик У. Искандаров, тошкентлик С. Камолхўжаева, Ш. Пўлатов, янгиерлик А. Алибеков, О. Мерганов, Н. Халилов ўртоқлар юборган хат-хабарларда ҳам шу кундаги ютуқ ва камчиликлар тилга олинган.

МУНОЗАРАДА СЎНГГИ СЎЗ

АВТОТРАНСПОРТ ЭКОНОМИКАСИ МАСАЛАЛАРИ

Бизнинг назаримизда, юк автотранспортидан юқори унум билан фойдаланилмаётганлигининг боиси шундаки, ҳали республикада марказлаштирилган усулда юк ташиш кенг ёйилмаган, кўпгина автомобиль хўжаликлари нотўғри жойлаштирилган. Бунинг устига автопарклар кўпдан-кўп министрлик ва идоралар ихтиёрига бериб қўйилган. Шунингдек, автопоездлардан фойдаланишга ҳам чинакамига киришилгани йўқ.

Қишлоқ хўжалигида юк обороти умуман республика юк оборотининг қарийб 44 процентини ташкил этади. Қишлоқ жойларда, хусусан қоракўлчилик хўжаликлари ўрнашган саҳро-яйлов районларида йўл ёмонлиги сабабли шаҳарлардагига нисбатан машиналарнинг унумдорлиги 2-3 баравар паст, юк ташиш таннархи эса 3-4 мартаба юқори. Шунинг учун ҳам, бизнинг фикримизча, қудратли, тезюрар, ёмон йўлни «писанд» қилмайдиган машиналардан биринчи навбатда қишлоқ хўжалигида фойдаланилиши керак. Шундай қилинганида, 10 тонна-километрнинг таннархи бир сўм, нари борса, бир сўм йигирма тийиндан ошмайди. Агар ўтган йилнинг ўзидагина Қишлоқ хўжалик министрлиги бўйича транспорт чиқимлари 16 миллион сўмга етганлигини инобатга олсак, қишлоқ жойларда қудратли юк автомобилларидан фойдаланиш нақадар катта наф бериши равшан бўлиб қолади. Ҳозир эса республикадаги жамики тез юрар, қудратли машиналарнинг ўрта ҳисобда еттидан биттаси колхоз ва совхозлар қўлидадир. Қишлоқ хўжалиги автопаркида бақувват машиналар салмоғини ошириш муҳим вазифадир.

Ўтган йили автоприцеплар билан 5.361 минг тонна юк ташилди. Бу республикадаги жами юк ҳажмининг атиги икки процентини ташкил этди. Буни қониқарли деб бўлмайди, албатта.

Автотранспорт ишини планлаштириш учун математик усуллар, электрон техника кенг жорий этилмаётир. Шу йўл билан автотранспортдан дурустроқ фойдаланишга эришиш ва транспорт чиқимларини камайтириш мумкин эди. Тажриба буни яққол кўрсатиб турибди. Жумладан, Тошкент шаҳри бўйича ғишт ташишнинг оптимал схемаси электрон ҳисоблаш машиналарида ишлаб чиқилди. Бу усулнинг жорий этилиши шарофати билан йилига 60 минг сўм тежаб қолинади. Аммо афсуски, автотранспорт ташкилотлари янги техниканинг қадрига етмоқдалар, деб бўлмайди.

З. АБРОРОВ,
илмий ходим.

М. ЭРМАТОВ,
техника фанлари кандидати.

РЕДАКЦИЯДАН:

Ўртоқ А. Н. Косигин СССР Давлат план комиссияси мажлисида сўзлаган нутқида қуйидагиларни таъкидлаб ўтган эди: «Машиналарнинг юксиз қатнаши оқибатида бензин исроф бўлади, резина ейилади. Бу нонни оёқ ости қилишдек гап. Пировардида эса халқ хўжалигига катта путур етади [«Планли хўжалик» журнали № 4, 1965].

Газета саҳифасида иқтисод фанлари кандидати ўртоқ Ҳ. Юсупалиевнинг «Юк автомобилларидан унумли фойдаланайлик» сарлавҳали мақоласи [«Совет Ўзбекистони», 15 июнь, 1965 йил] босилгач, редакция Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, республика Халқ хўжалиги кенгашининг транспорт бошқармаси, автотранспорт хўжаликлари, саноат корхоналари раҳбарлари ва мутахассисларидан мактублар ола бошлади. Уларда ўртоқ Ҳ. Юсупалиев мақоласида кўтарилган масалалар юзасидан фикр билдирилади, автотранспорт ишининг ҳал бўлмаган масалалари ўртага қўйилади. Олинган мақолаларнинг бир қисми газетамизда эълон қилинди.

Мунозарада яна бир бор таъкидлаб ўтилганидек, ҳали республика автотранспорти ишида жиддий камчиликлар ҳам бор. Халқ хўжалигининг транспортга бўлган эҳтиёжини тўлиқ қондирмоқ учун автотранспорт хўжаликларининг техника-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш, илғор тажрибаларни кенг ёйиш, юк ташишни ташкил этишни ва автохўжаликларга раҳбарликни такомиллаштириш керак.

Ўйлаймизки, Ўзбекистон ССР Давлат план комиссияси, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, Халқ хўжалиги кенгашининг транспорт бошқармаси, шунингдек тааллуқли министрлик ва идораларнинг раҳбарлари мунозара давомида айтилган таклиф ва мулоҳазаларни пухта ўрганиб, автотранспорт ишини яхшилашга қаратилган чора-тадбирларни кўрадилар.

Редакция мунозарада иштирок этган барча ўртоқларга миннатдорчилик билдиради.

Янги ўқув йилига тайёрмисиз!

НАҲОТКИ...

Фарзанд! Қанча-қанча сўзлар айтилган, қанча-қанча шеърлар ёзилган у ҳақда. Шунинг учун ҳам ёш ота Тўлқинжон Каримовнинг қувончлари чексиз. Ёш онанинг севинчларини айтмайсизми! Ўткиржон бу йил етти ёшга тўлди. Биринчи марта мактабга боради!

Ёш ота-она ўз фарзандига атаб ўқувчилар формаси сотиб олишди, мактабга топшириладиган ҳужжатларни тайёрлашди. Лекин Ўткиржоннинг бобоси Ғулом ота беш-тўрт кундан бери негадир диққат бўлиб юрибди.

— Дада? — сўради ҳайрон бўлиб Тўлқинжон. — Маҳаллада мактаб очилар эканми?

— Ҳамма гап шунда-да, ўғлим! — бўғилди Ғулом ота, — мактабни биласан, олис. Тўрт километр. Қишда автобус кўприкдан ўтолмай, ярим йўлдан қайтади. Етти ёшли бола қандай қилиб қатнасин! Маҳалла комитетида бир неча бор фикрлашиб кўрдик. Синфхона очсак ҳам бўларди. Жой бор. Лекин арзимизга район маорифи раҳбарлари қулоқ солишмаяпти.

Биргина Ғулом ота эмас, фарзандлари бу йил биринчи синфга бориши зарур бўлган Асад Султонхўжаев, Ҳайдар Исмоилов, Комил Файзиев сингари йигирмадан ортиқ ота-она ҳам шу боисдан диққат.

Ғулом аканинг аччиғланганича бор. Ўтган йили ҳам шундай аҳвол юз бериб, бир неча бола ўқишдан қолиб кетди. Бу йил 11 ўқувчи иккинчи, 10 ўқувчи учинчи, 11 ўқувчи тўртинчи синфга қатнаши керак. Лекин улар ёғин-сочинли кунларда нима қилишади?

Баъзи ота-оналарнинг айтишларига қараганда, 111-мактаб раҳбарлари 1- синфга бориб ўқийдиган болалар учун ҳозирги масофадан ҳам олис, иккита транспорт билан қатнайдиган бешинчи кварталдан филиал ажратишаётган эмиш.

Тошкент шаҳар Октябрь районининг шундоққина ёнбошидаги «Қизил Ўзбекистон» маҳалласидан наҳотки битта синф хонаси топилмаса!

М. ҚЎШОҚОВ.

ОХИРИ СУКУТ

1963 йилда Тошработда янги мактаб қурилармиш деган хушхабар яшин тезлигида тарқалган эди. Ҳар ёмғир ёққанида «Синфимиз ана йиқилади, мана йиқилади» деб хавотирланган ўқувчи ҳамда ўқитувчиларнинг хурсандчилигини айтмайсизми. Аммо бу қувонч узоққа чўзилмади. Мана уч йилдирки, янги мактабнинг битишидан дарак йўқ. Чунки, иш бошлангану, ташланган. Мактабнинг қадри, айниқса шу йил билиниб қолди. Планга асосан янги мактабга Ғиждувон районидаги Ҳамид Олимжон номли саккиз йиллик мактаб кўчиши керак эди. Бу мактабда 500 дан ортиқ ўқувчи бор. Ўқувчилар сонининг кўплиги ва синф хоналари етишмаслиги сабабли ўтган йили Хўжаҳасан қишлоқ Советининг эски биноси мактабга берилди. Хоналар тор, зах, полсиз.

—Ўқувчилар бир амаллаб қишдан чиқиб олишса, янги ўқув йилини янги мактабда бошлашади, — деб катта ваъда берган эди район колхозлараро қурилиш ташкилотининг бошлиғи ўртоқ Тоиров. Сентябрга саноқли кунлар қолди, аммо ваъда ваъдалигича қолиб кетмоқда. Мактабда қилиниши керак бўлган иш кўп. Ўқувчилар биринчи сентябрда қаерда дарс бошлашар экан?

Ҳ. ҚЎШЧИЕВ.

САЛОМАТЛИК УНИВЕРСИТЕТЛАРИ

Медицинадаги янгиликлардан баҳраманд бўлиш ва баъзи бир юқумли касалликларнинг олдини олишда гигиена ва маданий турмуш университетларининг роли каттадир. Ўтган йили Хоразм областининг шаҳар, район ва колхозларида ана шундай университетларнинг 22 таси ташкил қилиниб, уларда машғулотлар намунали олиб борилди.

Янгиариқ районидаги «Правда» колхозида ташкил қилинган Гигиена ва маданий турмуш университетига қишлоқ касалхонасининг бош врачи ўртоқ Ш. Худойберганова раҳбарлик қилмоқда. Колхоз правлениеси машғулот қатнашчиларига яхши шароит яратиб берган, «Турадиган жойни қандай қилиб озода сақлаш керак?», «Овқат пишириш, кир ювиш ва кийим тикиш қоидалари», «Оилада бола тарбияси» ва шунга ўхшаш темалардаги лекция ва суҳбатлар тингловчиларга жуда манзур бўлди. Гурлан район марказий касалхонаси (бош врачи ўртоқ И. Л. Ким)нинг бу соҳадаги иши ҳам диққатга сазовордир. Касалхона ходимлари районда бир неча жойда саломатлик университетлари ташкил этиб, уларга ўзлари бошчилик қилмоқдалар.

Шунингдек, Ҳазорасп районидаги Нариманов номли колхозда, Урганчдаги В. И. Ленин номли тикувчилик фабрикасида, Урганч шаҳар темир йўл касалхонаси ҳузуридаги соғлиқ, гигиена ва маданий турмуш ҳамда ота-оналар университетларида машғулотлар йил давомида юқори савияда ва тингловчиларнинг актив иштирокида ўтди.

Лекин ҳамма жойда ҳам университетларнинг иши талабга жавоб берарли эмас. Масалан, Хива ва Шовот районларида шу кунга қадар битта ҳам гигиена ва маданий турмуш университетлари ташкил қилинмаган. Бу районлардаги даволаш ва профилактика муассасаларининг раҳбарлари бу муҳим ишга мутлақо аҳамият бермаётирлар. Аҳоли ўртасида санитария-гигиена билимларини кенг пропаганда қилишда партия, совет, касаба союз ташкилотлари ва активларга таянмаётирлар.

Медицина-гигиена билимларини меҳнаткашлар ўртасида кенг пропаганда қилишда саломатлик университетларининг аҳамияти жуда каттадир. Шунинг учун ҳам уларнинг ишини тубдан яхшилаш, машғулотларнинг мунтазам ва юқори савияда ўтказилишини таъминлаш, тингловчиларга қулай шароитлар яратиб бериш ҳар бир раҳбар, медицина ходимининг, корхона ва колхоз раҳбарларининг муҳим вазифасидир.

И. РАҲИМОВ,

Хоразм область санитария-маорифи уйининг врачи.

САИДА ЗУННУНОВА ВА САИД АҲМАД ИЖОДХОНАСИДА

АДАБИЙ ОИЛА

Ғафур ҒУЛОМ.
Ўзбекистон халқ шоири.

Кишилар умид билан оила қурадилар. Келажакдан тоғ-тоғ орзулари бўлади. Йигитлар, қизлар ўз муносиб жуфтларини қидирадилар. Терешкова билан Андрияннинг муносиб жуфтлиги ҳаммага маъқулдир.

Адабиёт тарихида ҳам бундай садоқатли жуфтлар кўп. Шоирамиз Саида билан адибимиз Саид Аҳмадларнинг ҳаётий иттифоқи ҳам шундай маъқул жуфтликнинг намунасидир.

Кичкинагина самимий бу оила боҳамжиҳат адабий ижодкорлик хусусияти билан кўпчиликнинг таважжуҳини ўзига тортган заҳматкаш бир ячейкадир.

Яқингинада, 15-20 йиллар илгари адабиётимиз ўзининг етук шоираларини қумсаб кутарди. Улар халқимиз орасидан халқимизнинг улуғ ижодкор тафаккурини ифода қилғувчилар сифатида бугун мавжуддирлар.

Ҳозирги сўзим Саида тўғрисида, чунки бу шоирагинанинг шу воясга етиб келувида каминанинг ҳам озгина мураббийлиги бўлган. Саиданинг биринчи китобини ўқиб, «Қизингиз ёзди» деб исм қўйиб берганман. Халқимизнинг Саидага қилган яхши нияти бекор кетмади. У хотин-қизларга хос чазоқат, ифодай татимли лирикаси билан дилларимизни эркалаб, ҳордиқларимизни ёзиб, меҳнатга рағбатимизни тоблантирадиган, идрокимизни гўзалликлар томон етаклайдиган, фаҳмли шоирамиз бўлиб етишди.

Энди Саид Аҳмад тўғрисида. Куни-кеча бир даста «Муштум»ни қўлтиқлаб, менинг уйимдан Абдулла Қаҳҳорникига, уникидан меникига қатнаб бирор жўяли маслаҳат қидириб юрган Саид Аҳмад бугун бақувват сатирик, юморист ёзувчимиз бўлиб етишди.

Бировни кулдира олиш учун ўзинг кула билишинг, кулгининг қай сўзда, қай феълдалигини излаб топишинг, кулгининг қадрига етишинг, кулгининг оддий ҳаётдаги баланд даражасини фаҳмлашинг, беозор кулгилар билан кишиларнинг ҳаётини ғам-ғуссадан озод қилишинг ва кулгининг бирталай бошқа хусусиятларини сеза олишинг шарт. Сатирик-юморист ёзувчи айниқса халқ ҳаётининг энг кичик икр-чикирларини билиши, бийрон тилга, мунтазам ва нозик дидга эга бўлиши лозим.

50 ёшга кирган киши оз деганда ўзидан илгариги яна 50 йилнинг жамул-жами, бир асрда ўтган ҳодисаларни, ўз халқи тарихини мукаммал билиши керак. Гарчанд Саид Аҳмад Николай замонасидаги қози, порахўр, элликбоши, бой-қулоқларни кўрган эмас. Ленин ғоят синчков табиати билан ҳаммасини билиб олган. У бирон миршаб — городовой устидан кулмоқчи бўлса, тип-тиригини шоп-шолопи билан кўз олдингизга келтириб қўяди. Мен Саид Аҳмадни замонамизнинг пешқадам ҳикоянавислари сафида кўраман.

Саид Аҳмаднинг майда сатирик-юмористик ҳикоялари ғоят ҳаётийдир, жозибадордир, эсда қолдиган, эсга тушганда кулиб юрадиган ўзимизнинг ҳикоялардир. У яқинда қаламини жиддий нарсалар устида ҳам синаб кўра бошлади. «Уфқ» деган роман ёзди. Бу роман иккинчи жаҳон уруши йилларидан олинган мусибат кунларининг қиссасидир. Бу романда у қанчалик муваффақият ва камолатларга эришган — танқидчиларимизнинг мўътабар сўзларига мунтазирмиз. Ҳар ҳолда бу китоб ўзбек адабиёти хазинасида бор.

Мен тотув, бахтиёр, ижодкор,ширингина бу адабий оилага кўпдан-кўп равнақ ва камолат тилайман.

ЁН ДАФТАРИМДАН

Ун саккиз яшар қиз ўтган кўчада кўклам ҳиди қолади.

★

Қўй деган жониворнинг турган-битгани инсонга фойда. Терисидан пойафзал, жунидан кийим-бош, суягидан тугма, қийидан ўғит, ичагидан хасип қилинади, (гўштёғини айтмай қўя қолай). Ҳатто калласини куйдириб ейилади.

Ғўза ҳам қўй. Бирон нимаси чиқинди бўлмайди.

★

Кийимларки бор, битта ювилганда тортишиб, кичик бўлиб қолади. Баъзи романларни ҳам бир марта ювиб, кичрайтириб ўқилса тузук.

★

Мақсадсиз одам кўп ухлайди. Офтоб яшнатган ёруғ кунни ҳам кўз юмиб зимистон қилади. Уни ҳеч нарса эртанги кунга имлаб чақирмайди.

Бу хил одамларнинг олам-жаҳонда нима қилиб юрганини туққан онасининг ўзи ҳам билмайди.

★

Газетада ҳикоям босилаётган кечаси ухламайман. Бутун Ўзбекистонда ўша тонгда мендан олдин турадиган одам бўлмаса керак.

★

Дин инсон онгини неча асрлардан бери музлатиб келади. Агар шу дин бўлмаганда Гагарин минг йил олдин космосга парвоз қилармиди?

★

Чайқовчини милиция қувласа масжидга қочади.

Бир қайнови ичида гаплар

(сатира дафтаримдан)

Филармонияда сурнайчи бўлиб ишлайман. Қачон местком мажлиси бўлса мени муҳокама қилишади. Бу қандай гап?! Ахир тўйларда кўча-кўйни бошига кўтарадиган карнайчи уёкда қолиб, нега мен балога қолар эканман.

Ғат-ғат этган карнайчию, балога қолган сурнайчи экандаǃ

(Шикоят аризадан парча)

Мени иғвогар дединглар. Борингки, шу касбни бўйнимга қўйдинглар ҳам. Майли, агар шундоқ бўлса касбимга яраша иш топиб берингглар.

(Айбдорнинг суддаги охирги сўзидан)

Кеча туғруқхонадан хотиним билан боламни ўринбосарим бориб олиб келди. Қарасам бола сифатсиз, яъни 2 кг. 600 гр. салмоққа эга.

Ҳам тошдан, ҳам тарозидан урадиган доя хотинлар текширилсин.

(Туғруқхона шикоят дафтарининг 7-саҳифасидан)

Ўғилчам имтиҳонга кирса ўқитувчилари «ия, стиляга экансиз-ку» деган маънода илжайиб қўйишибди.

Нима, стиляга одам эмасми?! Уни ювиб-тараб, сочини олдириб, мўйловини қириб ташласа бинойидек одам бўлади.

(Ўғлини ўқишга кирита олмаган ота хасратидан).

Тўй кечасида

ҲИКОЯ

Келин кетди.

Бундан икки соат олдин шовқин-суронга тўлган ҳовли сув қуйгандек жим-жит бўлди-қолди.

Ток сўрисига, шафтоли шохларига осилган ҳар бири ошқовоқдек лампочкалар ҳали ҳам ёниб турибди. Улар атрофида капалакчалар айланади, айланиб дастурхон устига тўкилади.

Столлар устида бўшаган шишалар, қадаҳлар, кабоб сихлари қолган. Келин билан куёв ўтирган жойдаги столда бир қучоқ гул... Боя созандалар ўтирган сўри тагида мушук суяк кемиради. Ариқ бўйида бир даста коса. Катта самоварнинг жўмраги чала буроғлиқ қолган экан. Томаётган сувдан пар чиқяпти.

Қобилжон айвон даҳанида ўтирганича лампочкага урилиб йиқилган капалакнинг типирчилашидан кўзини олмайди.

Бугун у қизини куёвга чиқазди. Йигирма уч йил бағрида ардоқлаган қизи ота уйини тарк қилди. Шу кунларда ёнида онаси бўлмасмидия! Кўрмади. Қизининг камолини, бахтини, тўйини кўролмадиǃ

Қобилжон шу сокин ўтиришида хотинининг юзини аниқ кўриб турарди. Охирги марта кўрганидаги юзи, кўзи шундоққина хотирида қолгандек. Ўшанда Шарофат йиғларди. Ҳомила доғлари тушган юзларидан ёш думаларди. Қобилжоннинг бўйнига осилиб йиғларкан қорнида нимадир қимирлаганини аниқ сезганди. Бу унинг ҳали дунёга келмаган қизи мана шу Кароматт эди.

Уруш оловининг гирдоби Қобилжонни ўз қаърига тортиб кетдию, Шарофат зор қақшаганича поезд ортида милтираган қизил чироқ қоронғиликка сингиб кетгунча қараб қолди.

Қирқ йил қирғин бўлса ҳам ажали етган ўлади, дегандек Қобилжон урушдан омон чиқди. Гимнастёркасининг ён чўнтагидаги бола кучоқлаган Шарофатнинг суратига биринчи марта бехавф, ишонч билан тикилди. Илгарилари у бу суратга боқаркан юрагининг алла қаери жиз этиб қўяр, омон кўрармиканман, деган ўй бошидан йилт этиб ўтиб кетарди. Энди у қизини, хотинини омон кўради. Уруш тугади-ку, ахир! Телеграмма устига телеграмма жўнатиб охири ўзи йўлга тушди.

Поезд разъездга яқинлашган сари юраги бесаранжом урарди. Назарида Шарофат уни уч йил олдин қандоқ кузатиб қолган бўлса, ўшандоқ қараб тургандек.

Аммо разъездда уни ҳеч ким кутиб олмади. Станцияга қовун олиб тушган аравада қишлоғига жўнади. Аравакаш чол негадир унга қарамасди. Сўроқларига калта-калта қилиб ноаниқ жавоб берарди-ю, ора-сира:

— Ё ҳақ, ё эгам, — деб қўярди.

Улар анча жойгача ана шундай жим кетишди. Чол эгарда тебраниб кетаркан ўзидан-ўзи гапирарди.

— Биров ўтда, биров сувда ўлади. Бунча бераҳмсан эгам. Яратишга яратиб қўйиб бунча қийнайсан. Тупроқни нимага яратгансан? Бу тупроғинг қачон одамга тўяди. Урушда шаҳид қилганларинг камлик қилганмидиǃ

Қобилжон чолнинг нега бу гапларни айтаётганига тушунмади. Бирон яқини қазо қилгану, чидолмай фарёд қиляпти, деб ўйлади.

Олисдан қишлоқнинг қораси кўриниб қолди. Чол узангини тортди. Ивишиб қолган оёғини узатиб яктагининг чўнтагидан нос қовоғини олдида, бир-икки силкиб кафтига ағдарди. Нос тушмади. Носқовоқни араванинг шотисига тухум чақаётгандек авайлаб бир икки урди, яна кафтига ағдарди, ҳеч нарса тушмади.

— Қолмапти, қолмапти сабил. Махоркангдан берақол.

Қобилжон чекмасди. Бош чайқади. Чол жаҳл билан отга икки марта аччиқ қамчи босди. Арава хунук силкиниб жойидан қўзғолди. Ғилдиракдан шовуллаб тупроқ тўкилди.

— Энди, болам, ўзингни тутасан. Араванинг қалдирашидан Қобилжон чолнинг гапини эшитмади. Чол эгарга қийшиқ ўтириб олиб меҳрибонлик билан унга боқди.

— Кўпни кўрган боласан, олов кўрдинг, ўлим кўрдинг. Одам қони нималигини билдинг. Буёғига ҳам фил бўлиб берасан.

— Нима деяпсиз?

Қобилжонни ташвиш босди. Чол ҳамон шошилмасди.

— Қандоқ қиламиз, болам. Қазоси етгандан кейин иложимиз қанча.

— Нима гап? — деди сапчиб ўрнидан тураркан Қобилжон.

— Шошилма болам, шошилма. Оғир бўл. Бугун эрталаб хотининг оламдан ўтди.

Қобилжон қандоқ қилиб аравадан сакраб тушганини чол билмай қолди. У арава олдида тупроқни чангитиб бир пасда кўздан йўқолди. Чол у кўзғатган тўзонга тикилиб бош чайқади.

— Э шўрлик, оғзинг ошга етганда бурнинг қонадия. Э бераҳм эгам, одамларда шунча қасдинг бормидиǃ Бунча эзғилайсан, бунча ғижимлайсан?!

Шарофат эрининг келиши куни юртга ош бермоқчи бўлдию тишида тишлаб юрган пулини рўмолига тугиб бозорга чиқди. Танача сотиб олди. Дала йўлида олиб келаркан кўп ширин хаёллар билан маст эди. Танача кучга тўлган асов эди. Ариқ бўйидан ўтаётганларида танача сувга интилди. Хаёл суриб кетаётган Шарофат унинг сувга интилганини сезмай арқонни зарб билан тортган эди танача алам устида унинг биқинига икки шохини зарб билан ботирди, Шарофат ариққа ағдарилди. Шу ағдарилганича қайтиб ўрнидан турмади. Тушга яқин ўлигини ҳовлига олиб келишди.

Қобилжон ҳовлига кирганда супани тўлдириб ўтирган чоллар гур этиб ўринларидан туришди. Ичкари уйда устига чойшаб ёпилган Шарофат ётарди. Қобилжон ўзини устига отди.

Йиғилган жамоат кўпдан бери Қобилжоннинг йўлига илҳақ бўлиб ўтирарди.

Бир кампир кириб Қобилжонни суяб олиб чиқди. Қобилжон бўлса худди шу топдагидек айвон даҳанига ўтирганича бошини силкиб-силкиб йиғлади. Кимдир унинг тиззасига қизчасини ўтқазиб қўйди. Бола ёсираб ижирғандию ерга тушиб мурда ётган уйга эмаклаб кириб кетди.

Ҳамма жим. Супа четида сув тўлдирилган челакда бир қучоқ гул. Гулга асаларилар қўниб ғунғиллашади. Шарофат бу гулларни эрта азонда узиб сувга ташлаб қўйган эди. Эрини шу гул билан разъездда кутиб олмоқчи эди. Саҳарлаб нон ёпилган тандирда ҳамон тош кўмирнинг ўчмаган чўғи милтирайди. Қобилжоннинг куядори кетсин деб дорга ташлаб қўйилган тўйда кийган костюмига офтоб келиб қопти. Эримнинг насибаси деб бировга тегизмай асраган икки бош оқ чиллаккини энди чумчуқ талаяпти..

... Келин кетди.

Уй ҳувиллаб қолди.

Ҳофизларнинг товушини ҳам, тўй гулханининг алангасини ҳам Каромат ўзи билан янги уйига олиб кетгандек.

Ҳозиргина эди у куёвининг пешанасидан ўпкани. Кўзида ёш билан куёвга шундай деган эди:

— Болам бўлдингиз. Бир болам икки бўлди. Хафа қилманг. Кўзимнинг оқу қорасини сизга топширяпман. Жигаримни бағримдан узиб қўлингизга беряпман. Хор қилманг, зор қилманг, жон болам.

Куёв бахтиёр эди. Қўлини кўксига қўйиб ажиб бир чиройли табассум билан, ишонинг дада, Кароматни бошимга кўтараман, деди.

Ана шундан кейин Қобилжон келин-куёв тушган яшил «Волга», юк ортилган юк машина узоқлашгунча, ёр-ёр товушлари эшитилмай қолгунча остонада қараб қолди.

Мана, энди ҳувиллаб қолган кенг ҳовлида танҳо ўтирибди.

Тонг отишига анча бор.

Қобилжон ўрнидан турди. Боядан бери чакиллаб сув томаётган жўмракни бураб қўйди. Стол ёнига келди. Кимдир кўп соатини унутиб қолдирибди. Қулоғига тутиб кўрди. Чиқиллаб юряпти. Яна жойига қўйди.

Қобилжон юриб-юриб чарчади. Охири супага чалқанча ётиб, икки қўлини боши тагига қўйганича оқариб келаётган осмонга тикилди. Осмон бир оқаради, бир бўзаради. Гоҳо булоқ сувидек тиниб сўнгсиз бўшлиқларнинг бағрини очиб кўрсатмоқчи бўлади.

Олислардан тонгни саломлаётган қушларнинг вижир-вижири келади.

Қобилжонни уйқи элитди. У кўзини очганда офтоб ёйилиб кетган, қўноқдан тушган товуқлар дастурхон устигача чиқиб кетган эди. У белбоғини елпиб товуқларни ҳайдади-да, дастурхонларни қайириб тарелкалар устига ёпиб қўйди. Бирдан унинг кўзи кеча келин-куёв олдига қўйган каттакон гулдастага офтоб тушгани, гулларнинг япроқлари сўлий бошлаганини кўриб қолди.

Қобилжон шошиб гулни вазадан суғириб олдию, ариқ бўйига келиб сув пуркади. Назарида япроқлар дарров жонланганга ўхшади. Яна сув пуркади.

Кўчадан машина ўтди. Одамларнинг ғунғир-ғунғир товушлари эшитила бошлади. Қўшни ҳовлида кимдир радио қўйди. Қобилжон концерт бошланганидан соат саккиздан ошганини билди. Бирдан шарт бурилдию, жадал юриб кўчага чиқиб кетди.

У қўлида гулдаста билан ёлғизоёқ йўлда дадил кетаркан кўкрагини чангаллаганича тўхтади. Биқинидаги бомба парчаси қолган жойи тортишиб оғриди. Ажриққа ўтирганича бир неча минут қимирламай қолди. Оғриқ сал қўйиб юборгандек бўлдию аммо ўрнидан туролмади. Гулни тиззасига қўйганича кўзларини юмиб ўтираверди. Елкасини офтоб қиздирди. Қўлидаги гул япроқлари яна сўла бошлади. Қобилжон машаққат билан икки тиззасига тиралиб ўрнидан турди. Оғриқ зарбига чидаб яна йўлга тушди. У бу гулларни хотинига олиб кетяпти. Қизининг тўйидан хотинига гул тутмоқчи. Оёқлари остига сочмоқчи. Тўй кўрдинг, орзуларинг ушалди, куёв кўрдинг, бир боланг икки бўлди, тинч ёт, деб айтмоқчи. Шу гуллар билан у ҳам севинч, ҳам алам ёшларини қабр тупроқларига тўкмоқчи.

У қабр тепасига келганда бир даста гул кўриб ҳайрон бўлди. Ким у гул келтирган? У энгашиб гулга тикилиб қолди. Кеча у қизини ЗАГСга жўнатар экан ток қайчини қўлига олиб жуда ҳам чиройли гулдаста қилган эди. Бу ўшаǃ Ўша гулдаста.

— Кепти, қизинг сени йўқлаб кепти, Шарофатǃ

Қобилжон нималардир шивирлаб ташқарига чиқди.

Офтоб чараклайди. Теракларнинг кумуш астарли барглари шовуллайди. Анҳор суви қирғоққа шалоплаб Қобилжоннинг этагидан тортқиламоқчи бўлади. Юр, юр, биз билан, узоқларга борамиз, тўғонлардан ошиб гиёҳларга жон берамиз, юр, юр, деяётганга ўхшарди.

Уни ҳаёт, офтоб яшнатган олам бағрига чақирарди.

Янги шеърлар

ҚУШ

Бир хайрли иш иштиёқида
Ачиниш, меҳрла қафасни очдим.
Кечдим кўнглим ёзган қўшиқларидан,
Шундан оладиган баҳрадан кечдим.
Увишган қанотлар парвозга маҳтал,
Балки, тушида ҳам кўрар осмонни.
(Кишанмас, ҳатто ип келади малол
Бир марта озодлик кўрган инсонга).
Учишга яралган ожиз жонивор,
Қани ёз, чиройли қанотингни бир.
У бўлса бепарво, менга жовдирар,
Гўё шу қафасга михлабди тақдир.
Ўзи бош чиқариб, ўзи чўчийди,
Шўрлик, ишонмасми ё шунча қўрқоқ.
Сўнг пириллаб озгина жойгача учди,
Лекин, кетолмади қафасдан узоқ.
Узоқ кетолмади, чунки шу қафас
Уни йўргаклаган, туғилган шунда.
Осмон ҳавосидан олмаган нафас,
Тотсайди, симларни парчалармиди...

ҚЎШИҚ

Ҳалима Носировага

Ҳали бола эдим, ҳайрон бўлардим
Бош чайқаб тинглашса баъзан
катталар.
Лекин, неларгадир кўнглим тўларди,
Нелардир қалбимни ўтарди талаб.

Кеча йиғлатганим учун эзғилаб
Кучугимдан узр сўрардим секин.
Қўйиб юборардим тилла қўнғизни,
Нима бўлганини билмасдим лекин.

Билмасдим, дилрабо ўша қўшиқдан
Тақдирим дилимга ўрнашганини.
Билмасдим, шеър бахти, заҳмати
шунда
Куй билан кўнглимга туташганини
Билмасдим.

ЎҒИРЛАНГАН ВАҚТ

Ҳисобига етолмай қоламан баъзан
Қанча ўғирланган умрим-вақтимнинг,
Қанча ёзилмаган шеърим-бахтимнинг
Ҳисобига етолмай қоламан баъзан.
Ҳиссиз, дабдабали, бекорчи нутқлар,
Жадвалини бузган автобус, ҳатто,
Имиллаган, беғам сотувчидан то —
Жирканч иғволарни тинглаган вақтлар,
Оҳ вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар,
Зиммангизда қанча қўшиқлар қолди,
Изҳор этилмаған дил-ишқлар қолди,
Айтилмаган қанча, керакли гаплар,
Гоҳ битган, битмаган, гоҳ чала боблар,
Ўқилмаган қанча китоблар қолди.
Тўқилмаган қанча атласу-шоҳи,
Ишланмаган қанча сурат, станок,
Келажакнинг олис кетган нигоҳи,
Манзилига баъзан кечкиб борган юк,
Зиммангизда қолди изсиз вақтлар,
Оҳ вақтлар, ем бўлган эсиз вақтлар.
Жазога тортамиз мол ўғрисини,
Бракка бошлаймиз бешафқат ҳужум.
Лекин, нимагадир, гапнинг тўғриси,
Сизни ўғирлатиб, олдириб қўйиб,
Ҳатто пайқамаймиз, ё турамиз жим,
Оҳ вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар.

ҚАЛАМ

Қоғозни мадҳ этсам, сен қилма таъна,
Биламан, қаддингни кўп йўндим,
букдим.
Қора қошларингни аёвсиз тўкдим,
Барибир гўзалсан, гўзалсан яна.
Қалбимдаги ишқни, ўт, эзгуликни
Такрорлай, такрорлай бўласан адо.
Айт, сенга азизим, ким қилмиш ато
Бунча фидойилик, бу гўзалликни.
Сенсиз кар ҳам соқов бўлурди қоғоз,
Дилимни имосиз англаган дўстим,
Сўзимни саботла пойлаган дўстим,
Ёзавер, қорайиб, куйиб, ёниб ёз!

ТУПРОҚ ДЕЙДИКИ...

Тупроқ кулгисидан яшарар олам,
Тупроқ йиғисидан қурийди ҳаёт.
У йиғласа бўлмас бундан ортиқ ғам,
Унинг йиғисини кўрганмиз, ҳайҳот!
Ернинг йиғлашини кўрмоқ бўлсангиз,
Қурбонлар қабрига яхшилаб боқинг.
Чора топ, деб сизга чўккундайин тиз,
Унутма инсон, деб шивирлар сокин.
Тақдиридан маюс, дилхаста ўзи,
Кошкийди, кошкийди, топса бир илож,
Бағрингизга бериб жигарингизни,
Урнига гуллардан тақиб олса тож.
У пинҳон йиғлайди, ёқа этмай чок,
Кекса она каби дилида дарди.
Одамлар! курашинг, бирлашинг, токи
Шу азиз тупроқда қайғунинг гарди —
Қолмасин, бўлмасин, кўрмасин сира.
Вайроналар белин букмасин мутлақ.
Қуёшнинг чеҳраси тортмасин хира,
Гуллар тиниқ бўлсин, қор бўлсин оппоқ.
Тепкилаб, селкиллаб ўйин тушсангиз,
Япроқ бўлиб қарсак чалган она ер:
Кўксим қадоқ бўлмас пошна изидан,
Фақат йиғлатманглар, йиғлатманглар, дер.

КАТАЙСА

ҲАЖВ

Қосимжон хотинини машинада бир айлантирмоқчи бўлиб турганда эшик тақиллаб қолди. Чиқса, синглиси билан куёви. Ака-сингил ўртасида андак гап қочганидан улар анчадан бери кўришишмаган эди. Қосимжон катта бошини кичик қилиб йўқлаб боролмади, синглиси ҳар калай аёл киши эмасми, ўзи эшик қоқиб келди. Қосимжоннинг боши осмонга етди. Хотини то сабзи-пиёзини ковуриб бўлгунча ғир этиб бориб, битта коньяк топиб келмоқчи бўлди. Куёвининг ҳай-ҳайлашига ҳам қарамай дарвозани очиб машинани олиб чиқди. Янги «Москвич» офтобда ярақлаб ел қувиб кетди.

Бугун дам олиш куни бўлганидан кўчада машина унча кўп эмас эди. Магазинни тушликка бекитишмасин деб у машинани елдек учириб катта гастрономга келди. Одам кўп. Коньяк ичадиганларнинг ини бузилганми, ҳаммаси беш юлдузлигидан сўрайди. Қосимжоннинг навбати келгунча ҳам анчагина вақт ўтди. У олган матоини қўлтиққа тиқиб чиқса машина олдида бир гала бола чуғирлашяпти. Бири капотини силайди, бири бўлса олдига миниб олибди.

Қосимжон пашша кўригандек қилиб болаларни тирқиратиб қувиб юборди. Бир маҳал қараса шундоққина кўринадиган жойига кимдир мих билан «Эркин» деб қириб ёзиб қўйибди. Қосимжоннинг жони кекиртагига келди.

— Ким қилди?

Бир қиз кўчанинг нариги бетига қараб қочаётган иштончанг болани кўрсатди.

Қосимжон жон ҳолатда унинг кетидан қувди. Бола зинадан пилдираб иккинчи каватга чиқдию чап қўлдаги эшикка кириб қарсиллатиб ёпиб олди.

Қосимжон ҳансираб қўнғироқ тугмасини босди. Сал ўтмай эшик очилди. Унинг қаршисида пижама кийиб, бошини хотинларнинг косинкаси билан танғиб олган директори Бек ака турарди.

— Ия, ия, Қосимжон, келинг, келинг.

Қосимжон нима қилишини билмай бир пас серрайиб туриб қолди. Кейин чайналиб тилга кирди.

— Шундоқ, ўзларини бир йўқлаб қўяй деб... Айтганча янги уйлар муборак, Бек ака.

Бек ака мамнун илжайиб унинг қўлтиғидаги шишага қаради.

— Ҳа, айтганча янги уйга қуруқ келмай, деб.

— Қани, қани ичкарига. Зап иш қипсиз-да, Қосимжон. Ўзим ҳам бир дилдор ҳамсуҳбатга кўнглим кетиб турган эди. Айтганча кичкина «Чайка» муборак бўлсин. Машина опсиз, бир катайса қилдираман ҳам демайсиз.

Қосимжон шошиб жавоб қилди.

— Ўзи атайин шунга келаётган эдим. Бугун дам олиш куни, хўжайинни болачақалари билан бир ўйнатай, деб келаётганим шу-да.

Ичкарига киришди. Хўжайиннинг хотини арчилган сариқ шафтолидек бўлиб ваннадан чиқиб келди. У Қосимжонни кўриб энсаси қотгандек қошларини чала кериб бир қарадию нариги хонага ўтиб кетди. Кейин ичкаридан унинг палағда товуши эшитилди.

— Эркинингиз ваннаниям расво қипти. Сувни тортмаяпти. Тузатиб беринг.

— Оббо,— деди Бек. — Умримда қилмаган ишим. Қандоқ тозалашни билмасам.

У илтижо назари билан Қосимжонга қаради. Қосимжон ҳам бу қарашнинг маъносига етди. Дик этиб ўрнидан турдию ваннага қараб юрди.

Ванна ичи мағзавага тўлган, тешиги ўлгир сув тортмаяпти. У билагини шимариб қўлини тиқиб, ярим соатча уриндию охири сув тортадиган жойидан иккита ёнғоқ олиб ташлади.

— Ҳа, баракалла,— деди Бек.— Техникани эгаллаган кишиларнинг садағаси кетсанг арзийди. Раҳмат, ука.

Қосимжон то ваннани тозалаб чиққунча Бек закусканни боплаб, коньякни рюмкаларга қуйиб, унга маътал бўлиб турган экан. Биттадан ичиб олишди.

Шу пайт Эркин кирди. Қосимжон машинани расво қилган болани еб ташлашга тайёр эди. Аммо унга қараб майин илжайди. Қизиқчилик қилиб бир кўзини қисиб мўйлабининг бир учини қимирлатди. Бола унинг бу ҳунарига қойил қолиб яқин келди.

— Амакингларчи, ҳозир бизни машинада айлантириб келадилар. Маза қиласан, ўғлим.

Ичкаридан хонимнинг товуши келди.

— Феодалларга ўхшаб ўзларинг маза қилманглар-да, биз шўринг қурғур эзилган хотинларни ҳам айлантиринглар. Шундоқ поччамникига ҳам бирров кириб ўтаман.

Яна икки рюмкадан отиб олишди.

Кетишда Эркин бўёқ қаламларини ҳам олиб чиққан экан. Йўл йўлакай сирланган эшикка, олд томонига суратлар ишлаб борди. Бек унинг рассомлигига қойил қолиб мақтаб борарди.

— Хотин, бу қизи талоғингдан рассом чиқадиганга ўхшайди. Қарқуноқдан булбул чиқибди деб шуни айтадилар-да.

Боланинг қўлидаги қалам ўлгирнинг учи пўлатданми, нима бало, чизган жойини қиради. Бола машина деворини эмас, Қосимжоннинг юрагини қираётгандек. Ичи куйиб кетяпти. Гўрни бир нима деб бўладими. Қайтага уни мақтайди.

— Оббо азамат-е, мактабда расмдан беш олсангиз керак, а?

Бола йўлда икки марта харҳаша қилиб мороженое олдирди. Иккаласида ҳам Қосимжоннинг ўзи тушиб олиб чиқди. Хонимнинг поччасиникига ҳам боришди. Улар кириб кетишганича бир ош пишарли вақтда қайтиб чиқишди. Яна йўлга тушдилар.

Кечга яқин хўжайинларни уйларига келтириб қўйдию то зинадан чиқиб кетгунларича Эркинни кулдириш учун ҳар хил қилиқлар қилиб турди.

У энди кабинага кираман деб энгашган ҳам эдики, милиционер осмондан тушдими, ердан чиқдими олдида пайдо бўлди. Гувоҳнома сўради. Қосимжон ёнини кавлаётганида милиционернинг қош лари чимирилиб кетди.

— Шошманг, шошманг, битта ҳуҳ деб юборингчи...

Ана шундан кейин нима бўлса шу бўлди. Милиционер уни оборимаган жойи қолмади. Маст шофёрларни текширадиган жойга обориб стаканга ҳуҳлатиб ҳам кўрди. Гувоҳномасини олиб рульга яқинлаштирмай орқага ўтказиб, ўзи кичкина «чайка»ни ҳайдаб уйига опкелиб қўйди.

Синглиси ҳам, куёви ҳам сузиб келтирилган ошга қўл тегизмай хавотирда ўтиришган экан. Хотини бўлса, машина пачақ-пачақ бўлгану эрим ўликхонада қонга беланиб ётибди деб ўйлаб кўнгли озиб диванда ётарди. У эрининг товушини эшитиб аранг бошини кўтарди.

— Қаёқда эдингиз?

Қосимжоннинг тили калимага келмади. Дир-дир титрарди. Охири икки-учтагина гапни бир амаллаб оғзидан чиқарди:

— Аждарнинг оғзида эдим. Аммо керакли аждар, хотин!

ТАЪЗИМ ҚИЛГИМ КЕЛАРДИ УНГА...

Ғунчаларни уйғотган шамол
Нечун баргни юлқилаб кетди.
Бирин суйиб, бирин иргитди,
Табиатнинг ишидан мен лол.

Бирисини қойнди юлиб,
Мўртлигига бергандай дашном.
Бирисидан парвона бўлиб,
Қанотида ташиди шабнам.

Лоқайдликни билмаганичун
Таъзим қилгим келарди унга.

ДИЛГА ЯҚИН, АММО...

Дилга яқин, аммо кўздан узоқ ёр,
Бир елкан мисоли олис денгизда.
Мен эса йилларки қирғоқда тикка,
Гоҳи умидсизман, гоҳи умидвор.

Тўлқинлар кўзимдан қочгундек
нотинч
Пойи ғуборингни топмай қатида.
Шарпанг келтиролмай ўз қанотида,
Шамол ҳуштагида йиғлайди ўкинч.

Асрлардан бери зордекман шундай,
Дардинг билан бирга
туғилгандекман,
Бир нафас кўрмасам
бўғилгандекман.
Олисдан бўлса ҳам кўрингин кунда.

САҲИФАДАГИ ШЕЪРЛАР АВТОРИ ШОИРА САИДА ЗУННУНОВА,
ПРОЗАИК АСАРЛАР АВТОРИ ЁЗУВЧИ САИД АҲМАД.

ҚЎШИҚЛАР

Йўқламаган ҳар куning йилча бўлурми, ҳай-ҳай,
Шунчалик шафқат билмас дилча бўлурми, ҳай-ҳай.
Хуш сувратинг бир нафас тарк этмас хаёлимни,
Кўз шаҳлою, қош эса Нилча бўлурми, ҳай-ҳай.
Ҳар сўзда юз андиша қилгум доноли ғингдан,
Кўнглингнинг нозиклиги қилча бўлурми, ҳай-ҳай.
Гоҳи ханжар, гоҳ асалдек сўзларингдан доғдамен,
Жон олиб, жон берувчи тилча бўлурми, ҳай-ҳай.
Васлингнинг умидида дунёдан ўтиб боргум,
Қаноатда Саида филча бўлурми, ҳай-ҳай.

Гуллар юзида ханда, бу боғдан ёр ўтдими,
Одатин қилмай канда, яна бедор ўтдими.
Еллар нечун сарсари, кетолмайдилар нари,
Кўнглимнинг моҳ-пайкари, кўзи хумор ўтдими.
Райҳонга рашк қилиб гул, бағри қон бўпти буткул,
Яна райҳон ҳидлаб ул, бундан такрор ўтдими.
Ҳар нарсада нур, виқор, ҳатто тупроқ бахтиёр,
Бир-бир босиб беозор, ул беозор ўтдими.
Дилда такрорлаб отин, тилаб умру давлатин,
Сояси бўлиб тағин Саида зор ўтдими.

АДАБИЁТ САҲИФАСИ

КОРЕЯНИНГ ЯПОН БОСҚИНЧИЛАРИДАН ОЗОД ЭТИЛГАНИНИНГ 20 ЙИЛЛИГИГА

СОЦИАЛИЗМНИНГ УЗОҚ ШАРҚДАГИ ФОРПОСТИ

Суратда: Корея Халқ-Демократик Республикасининг пойтахти Пхеньян. ТАСС фотохроникаси.

Моранбон тоғидаги катта паркнинг кўм-кўк дарахтзорлари орасида Пхеньян устида улуғвор обелиск қад кўтариб турибди. Унинг гумбази устидаги найзаси узоқлардан кўриниб турибди. Шу монументнинг бронза тахтасига тўлқинлантирувчи сўзлар ўйиб ёзилган. Шу сўзларда корейс халқи 1945 йилнинг август кунларида жафокаш Корея ерига халоскор бўлиб келган кишиларга чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирилган. Бу халоскорлар совет жангчилари бўлиб, Корея халқини Япониянинг мустамлакачилик қуллигидан озод қилдилар, унга озодлик ва мустақиллик келтирдилар.

Шундан бери орада йигирма йил ўтди. Совет қўшинлари билан бирга ўз юртининг шаҳарларига кириб келган корейс партизанлари энди анча кексайиб қолди. Қуёш нур сочиб турган ўша кунларда эндигина туғилган чақалоқлар эса ҳозир кап-катта йигит бўлиб қолди. Аммо. ўша вақтдаги улуғ воқеалар корейс халқининг хотирасидан асло ўчмайди. 15 август куни Корея Халқ Демократик Республикасининг буюк миллий байрамидир.

Совет ва корейс халқларининг биргаликда тўкилган қонлари билан улар ўртасидаги дўстлик рамзи бўлиб қолган ёдгорликлар Пхеньянда ва Шимолий Кореянинг бошқа шаҳарларида халоскор Совет Армияси шарафига қурилган монументлардангина иборат эмас. Бу дўстликнинг яна бундан ҳам яққолроқ бошқа ифодалари бор. Супхун гидроэлектростанцияси, Хванхэдаги металлургия заводи, Сончжин пўлат эритиш заводи, Киннам химия комбинати, Намхходаги рангли металлар заводи, Пхеньян тўқимачилик комбинати, Мадон цемент заводи, Синпходаги балиқчилик комбинати, Пхеньяндаги теплоэлектроцентрал, хуллас совет халқининг қардошларча ёрдами билан тиклаб олинган ва реконструкция қилинган, қурилган ёки қурилаётган жуда кўп саноат объектларининг ҳаммасини санаб битириш қийин.

Совет Армияси томонидан озод қилинган Шимолий Корея халқи янги турмуш бошлаган биринчи кунларданоқ социалистик асосда тубли янги ўзгаришларни амалга оширишга киришди. Орадан тахминан бир йил ўтгач, Корея Халқ Демократик Республикасида ер ислоҳоти ўтказилди, саноат, транспорт, алоқа воситалари ва шу кабилар национализация қилинди. Корейслар ўз ватанига «тонг латофати мамлакати» деб ном қўйиб олганлар. Ҳақиқатан ҳам бу мамлакатнинг шимол қисми янги қиёфа касб қилди.

Кореянинг кўп асрли тарихида меҳнаткашлар биринчи марта тақдирларига ўзлари хўжайин бўлиб қолдилар.

Лекин Американинг 1950 йилдаги агрессияси бу хурсандликка доғ солди. АҚШ Жанубий Кореяни ўзига ҳарбий база қилиб олиб, Корея Халқ Демократик Республикасига хоинларча ҳужум қилмоқ учун шу базадан фойдаланди. Корейс халқи мана шу ғолт оғир жангда қаттиқ туриб ўзини ҳимоя қилиш билан бирга, Америка империализмини катта мағлубиятга ҳам учратди ва улуғ ғалабани қўлга киритди. Бу ғалаба айни вақтда Корея Халқ Демократик Республикасига нисбатан ўзининг қизғин бирдамлигини кўрсатган, унинг ҳаққоний ишини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаган барча тинчликсевар кучларнинг ҳам муваффақияти бўлди.

Америка интервенциячилари ўша уруш вақтида Корея Халқ Демократик Республикасининг шаҳарларини ва кўпгина қишлоқларини ҳаробаларга ва култепаларга айлантирдилар. Шу нарса ҳисобланиб аниқландики, Америка авиацияси Шимолий Корея ерининг ҳар бир квадрат метрига ўрта ҳисобда қарийб 20 тадан бомба ташлаган. Вашингтоннинг раҳбар доиралари Корея Халқ Демократик Республикасининг ўзини ўнглаб олишига бир қанча ўн йил керак бўлади, деган фикрда эдилар.

Лекин Корея Халқ Демократик Республикаси меҳнаткашларининг мислсиз ғайрати ва бутун социалистик ҳамдўст мамлакатларнинг ёрдами чинакам мўъжизани вужудга келтирди. Шимолий Кореянинг урушда вайрон қилинган экономикаси салкам уч йил ичида қайта тикланди. Мана шу масъулиятли пайтда корейс халқи Совет Иттифоқининг бақувват қардошлик кўмагини яна бир марта ҳис қилди. Совет Иттифоқи Корея Халқ Демократик республикасига қайтарилмайдиган қилиб бир миллиард сўм пул берди, сўнгра эса бунинг устига яна 300 миллион сўмни қўшиб берди. Хитой ва Чехословакия, Польша ва Германия Демократик Республикаси, Венгрия ва бошқа социалистик мамлакатлар корейс халқига мамлакатни қайта тиклашда ёрдамлашиб турдилар.

Корея Халқ Демократик Республикасининг меҳнаткашлари мамлакатни уч йил давомида қайта тиклаб олганларидан кейин беш йиллик планни амалга оширишга киришдилар. Корея Меҳнат партияси мана шу беш йил ичида мамлакатда социализм негизини қуриш, қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш ҳамда саноат ва савдо соҳасида социалистик ўзгаришларни амалга оширишни тугаллаш, аҳолини озиқ-овқат, кийим-кечак ва уй-жой билан таъминлаш проблемасини асосан ҳал қилиш сингари улуғвор вазифани ўз олдига қўйди.

Корея Халқ Демократик Республикасида шу вазифалар амалга оширилаётган вақтда, «Чхонлима» деб аталган ажойиб ҳаракат вужудга келди. Корейс халқининг эртакларида кунига минг километрдан йўл босиб учиб борган қанотли отнинг номидан олиб, мазкур ҳаракатга шундай деб ном берилган эди. Бу ҳаракат Корея Халқ Демократик Республикаси халқ оммасининг янги яратувчилик резервларини топиб ишга солишга, омманинг ижодкорлик ғайратини оширишга имкон берди. Бу ҳаракат мамлакатнинг социализм қуриш йўлидан илдам бораётганлигини ифодалади.

Эндиликда корейс халқи социалистик қурилишда ҳал қилувчи босқич бўлган етти йиллик план топшириқларини бажариш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда. Корея Меҳнат партияси оммани социализмнинг мустаҳкам моддий-техника базасини вужудга келтиришга ҳамда халқнинг моддий даражасини ва маданий савиясини тубдан оширишга сафарбар қилди.

Социалистик Кореянинг ҳамма дўстлари унинг ишчилар синфи, кооперативлашган деҳқонлари, меҳнаткаш зиёлилари эришган муваффақиятларни кўриб, астойдил қувонмоқдалар.

Масалан, Корея Халқ Демократик Республикасининг саноати 1964 йилда бутун Кореянинг озод қилинмасдан олдинги саноати берган маҳсулотга қараганда 13 баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқарди. 1 миллион 130 минг тонна пўлат, 12 миллиард 500 миллион киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқарилди. Кореянинг шимолидаги шароит қишлоқ хўжалиги учун унинг жанубидаги шароитга қараганда унчалик қулай бўлмаса ҳам, (чунки Корея Халқ Демократик Республикаси территориясининг тўртдан уч қисми тоғлардан иборат) шунга қарамай, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши икки баравардан зиёдроқ кўпайди. Ҳозир Корея Халқ Демократик Республикаси ўзини дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан тўла равишда таъминламоқда.

Кореянинг шимолида чинакам маданий революция амалга оширилди. Японлар ҳукмронлик қилган даврда Кореяда битта ҳам олий ўқув юрти йўқ эди. Ҳозир 96 та олий ўқув юртларининг эшиклари Шимолий Корея ишчилари ва деҳқонларининг болалари учун кенг очиб қўйилган.

Корея территориясида иккита ижтимоий система, ривожланишнинг икки йўли бир-бирига тўқнаш келиб қолди. Одамлар Кореянинг шимолидаги аҳвол билан Америка оккупация қилиб турган шароитда Жанубий Корея аҳолисининг бошига тушган фожиани бир-бири билан таққослаб, социализм системасининг шак-шубҳасиз афзалликларини яна бир марта яққол кўриб, қойил қолмоқдалар, чунки Корея Халқ Демократик Республикаси социализмнинг Узоқ Шарқдаги форпости бўлиб хизмат қилмоқда. Корея Халқ Демократик Республикасида социалистик қурилиш ишлари империалистлар тўхтовсиз иғвогарлик қилиб турган шароитда олиб борилмоқда. Яраш тўғрисидаги битим шартлари фақат кейинги йилнинг ўзидагина 600 мартадан кўпроқ жиддий равишда бузилганлиги, шу жумладан Америка қуролларининг янги турларини Жанубий Кореяга келтириш, ҳарбий кемалар ва самолётларнинг Корея Халқ Демократик Республикасининг территориал сувларига бостириб кириши ва осмон чегараларини бузиб ўтиши сингари ҳоллар содир бўлганлиги қайд қилинди. Қўшма Штатлар Кореянинг жанубида кенг ҳарбий тайёргарлик ишларини олиб бормоқдалар. Улар Жанубий Кореяда ракета қуроли базаларини вужудга келтирдилар.

Аммо, Кореянинг жанубида халқ шу нарсани тобора яхшироқ тушунмоқдаки, мамлакатни фақат қайта бирлаштириш йўли билангина чет давлат оккупациясининг даҳшатларидан қутулиш мумкин. Америкада чиқадиган «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» журналида босилган мақолада айтилганидек, мамлакатнинг шимолида коммунистлар раҳбарлик қилиб турган шароитда халқнинг турмуши мамлакат жанубидагига қараганда яхшироқ ва стабилроқ бўлиб қолди, корейслар ягона оила бўлиб яшашлари керак, деган гапларни Жанубий Корея жамиятининг турли табақаларида ҳар доим эшитиш мумкин. Сеулдаги ҳукмронлар тўдаси Америка қўшинларининг ёрдами билангина ҳокимият тепасида сақланиб турибди. Агар Америка қўшинлари бўлмаганида эди, халқ ўзининг асосий миллий проблемасини аллақачон ҳал қилиб олган бўлур эди, чунки халқнинг мамлакатни қайта бирлаштиришдан кўра кучлироқ истаги йўқ.

Тинчликсевар кишиларнинг ҳаммаси корейс халқининг бу истагига қўшилмоқда. Улар корейс халқининг миллий байрамини нишонлаб, Жанубий Кореядан Америка қўшинларини чиқартириб юборишни яна бир марта қатъий талаб қилмоқдалар. Корейсларнинг Америка оккупациячиларини мамлакатдан чиқартириб юборишга ва четдан ҳеч кимни аралаштирмай, мамлакатни демократик асосда бирлаштиришга қаратилган қонуний интилишларини совет халқи ниҳоят даражада хайрихоҳлик билан қўллаб-қувватламоқда.

Совет Иттифоқи билан турли соҳалардаги алоқаларни бундан буён ҳам ривожлантира беришга маҳкам бел боғлаган корейс халқи совет халқининг бу мададкорлигини юксак даражада қадрламоқда. 1961 йилда СССР билан Корея Халқ Демократик Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида тузилган шартнома бу соҳада катта роль ўйнамоқда. Бу шартнома ҳар иккала халқнинг тинчликни таъминлаш йўлидаги куч ва ғайратларини бирлаштириш, экономикани ва маданиятни ривожлантиришда бир-бирларига ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги олижаноб идеаллар билан суғорилган. Ўртоқ А. Н. Косигин бошчилигидаги Совет делегациясининг шу йилнинг бошида Пхеньянга бориб келганлиги СССР билан Корея Халқ Демократик Республикасининг бирлигини янада мустаҳкамлашга кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Совет кишилари Корея озод қилинган куннинг шонли 20 йиллигини нишонлаб, ўзларининг корейс дўстларига самимий табрикларини йўллайдилар, уларга социалистик қурилишда, Кореянинг миллий бирлигини тинч йўл билан қайта тиклаш учун олиб борилаётган курашда янги муваффақиятлар тилайдилар. (ТАСС).

В. ХАРЬКОВ.

ОШҚОЗОН-ИЧАК КАСАЛЛИКЛАРИДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

Бу йил ёз тўкин келди. Қаёққа қарасангиз мева-чева: кўзингиз қамашади. Қорнингиз тўқ бўлса ҳам, иштаҳангиз тортаверади.

Лекин уларни шоша-пиша, тозаламасдан, ювмасдан истеъмол қилиш, хом сув ичиш кишини ошқозон ва ичак касалликларига йўлиқтириб қўйиши мумкин.

Шу сабабли биз қуйида ошқозон ва ичак касалликлари ва улардан сақланиш ҳақида қисқача гапириб ўтмоқчимиз.

Табиатда шундай касаллик қўзғатувчи микроблар борки, улар киши организмига кириб кўпчиликни касал қилади. Аксарият ошқозон-ичакни ишдан чиқаради. Шунинг учун ҳам уни ошқозон-ичак касаллиги деб айтилади. Ошқозон-ичак касалликларига дизентерия, озиқ-овқат токсикоинфекцияси, тиф-паратифоз касалликлари ва бошқалар киради.

Ошқозон-ичак касалликларининг олди олинмаса у тезда ёйилиб кетиши мумкин. Юқумли ичак касалликлари кучайиб кетиб, юзлаб ва минглаб инсон ҳаётини қуритганлиги тарихдан яхши маълум. Шунинг учун ҳам кишилар қадим замонлардан бери бу касалликларнинг олдини олиш йўлларини ахтарганлар.

Шуни айтиш керакки, ҳозирги замон медицина фани бу касалликларнинг олдини олиш ва уларга қарши курашнинг самарали методларини ишлаб чиқди. Лекин бу методларни баён қилиб беришдан олдин мазкур касалликларнинг эпидимиологик характеристикасини бериб ўтиш ўринли бўлур эди.

Ошқозон-ичак касалликлари оғиздан киради, яъни ошқозон-ичак касалликларини, жумладан дизентерияни, ич терлама ва бошқа касалликларни қўзғатувчи микроблар киши организмига фақат оғиз бўшлиғи орқали киради. Оғиз бўшлиғидан ошқозон-ичак йўлига кириб у ерда кўпаяди, бир қисми ўлади. Ичакка ўрнашган шу микроблар чиқарадиган токсин (заҳар) эса бутун организмнинг ишини бузиб, касалликка олиб келади.

Ошқозон-ичак инфекциясини қўзғатувчи микроб киши организмидан нажос билан бирга ажралиб чиқади. Ич терлама қўзғатувчи микроблар пешоб билан ажралиб чиқади.

Ошқозон-ичак инфекциясини келтириб чиқарадиган манба одамдир, яъни касал бўлган, лекин касал қўзғатувчи микроблардан бутунлай халос бўлиб кетмаган кишилардир. Шунингдек, касал бўлган ёки касалликни оёқда юриб ўтказган кишилар ҳам дизентерия, ич терлама ва бошқа касалликларни қўзғатувчи микробларнинг кўпайишига сабаб бўладилар.

Одамнинг нажосидан, пешобидан ёки қусуғидан чиққан ошқозон-ичак касаллигини қўзғатувчи микроблар озиқ-овқат маҳсулотларига пашша қўниши ёки ювилмаган қўл орқали ўтади. Пашша асосан ифлос нарсалар билан ва углеводлар билан овқатланиши, шунинг учун ҳам ифлос нарсага ўчлиги ҳаммага маълум. Улар шу чиқинди ва ахлатлар орқали ичак касалликлари қўзғатувчи микробларни ютиб озиқ-овқат маҳсулотларига қўнади ва тухумлайди. Шу тухумидаги бактериялар эса озиқ-овқат маҳсулотларини заҳарлайди. Бундан ташқари, пашшалар инсон чиқиндисидаги ичак инфекцияларини қўзғатувчи микробларнинг заррачаларини ўз қанотларида, оёқларида элтиб, эшик дасталарига, идиш-товоққа, хуллас ҳамма нарсага қўнади. Касалнинг бошқаларга юқишига касал киши ҳожатдан кейин қўл ювмай, бошқалар билан қўл бериб кўришавериши ҳам сабаб бўлади Шунинг учун юқумли ошқозон-ичак касалликлари «ифлос қўлдан тарқалган касалликлар» ҳам дейилади. Ювилмаган идиш-товоқлар ва ювилмаган қўллар орқали касал қўзғатувчи микроблар кишининг оғиз бўшлиғига киради, сувга тушади. Ариқ, сой, дарё ва қудуқ сувлари тоза тутилмаса, уларга ҳар хил ифлос нарсалар ташланаверса, ана шундай микроблар кўпайиб ичак-ошқозон касалининг тарқалишига сабаб бўлади.

Юқумли ичак касалликларини қўзғатувчи микроблар бизни ўраб турган муҳитда узоқ вақт сақланиб қолиши мумкин. Шунинг учун ҳам ошқозон-ичак касалликлари касал кишилардан соғлом кишиларга овқат, ювилмаган қўл ҳамда сув орқали ўтиши мумкин. Бунда ошқозон-ичак касалликларини тарқатишда пашшалар сабаб бўлади.

Ошқозон-ичак касалликларига қарши кураш тадбирлари шу касалликларнинг юқорида айтилган йўсинда тарқалиш хусусиятларини назарга олган ҳолда олиб борилмоқда. Бинобарин, бундай касалнинг хаста кишидан соғлом кишига ўтмаслигининг олдини олиш учун қуйидагиларга амал қилиш жуда муҳимдир:

Касал бўлган ҳар бир киши ва унга қаровчилар, ҳар бир соғлом киши шахсий гигиена қоидаларига қаттиқ амал қилиши, туалетдан сўнг ҳамда овқатланиш ёки сув ичишдан олдин қўлини совун билан ювиши; касалларни алоҳида парвариш қилиш, хастани узрли сабабларга кўра ёлғиз қолдирилганда дизенфекция масалаларини тўғри ҳал қилиш, касаллик бошланганда врачга дарҳол мурожаат қилиш керак.

Шуни эсда тутиш лозимки, юқумли касалликларни тўғри даволай билмаслик касалга диагноз қўйишни қийинлаштиради, касаллик даврини чўзиб юборади. Бу ҳол касалликнинг кенг тарқалишига, доимий тус олишига олиб келади. Туалет доим дизенфекция қилиб турилиши, касалларга қаровчиларни ҳисобга олиб, уларнинг ҳам саломатлигини кузатиб туриш, пашшага қарши доимий кураш олиб бориш, яъни ҳовли-жойларни жуда ҳам озода тутиш, ҳовлилардан, квартиралардан ахлатни дарҳол чиқариб ташлаш, хоналарга, уйларга пашша киргизмаслик тадбирларини кўриш, дизенфекция воситаларидан фойдаланиш зарур.

Озиқ-овқат маҳсулотлари, идиш-товоқларга пашша қўндирмасликка айниқса алоҳида эътибор бериш керак, чанқаганда фақат қайнатилган сув ичилиши, ҳўл мева ва сабзавотларни истеъмол қилишдан олдин яхшилаб ювиш, айниқса иссиқ вақтларда озиқ-овқатларни жуда эҳтиётлик билан сақлаш керак. Соғлиқни сақлаш органларининг кўрсатмасига биноан эмлаш ва бошқа профилактика тадбирлари ўз вақтида ўтказилиши айниқса муҳимдир.

Ошқозон-ичак касалликлари — дизентерия, ич терлама, озиқ-овқат токсикоинфекцияси зарур чоралар кўрилмаса ва унга қарши қаттиқ кураш олиб борилмаса жуда хавфли бўлади. Лекин шахсий ва жамоат профилактикаси тадбирлари моҳирлик билан йўлга қўйилса, бу касалликларни енгиш қийин эмас.

Т. НАЖМИДДИНОВ,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.

КИТОБ ОЙЛИГИ

Китоб билим манбаи, барча ютуқларимизда, эришаётган муваффақиятларимизда у бизнинг яқин дўстимиз ва ҳамроҳимиздир. Шунинг учун ҳам бизнинг Ватанимизда китоблар нашр этишга жиддий эътибор берилмоқда. Шунингдек адабиётларни пропаганда қилиш соҳасида ҳам барча зарур тадбирлар белгиланади.

Бугундан бошлаб республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида янги ўқув йилининг очилишига бағишланиб китоб ойлиги очилади. Ўзбекистоннинг ҳамма жойида китоб бозорлари, магазинлар очилиб, уларда янги нашр этилган турли хил адабиётлар китобхонларга тақдим қилинади. 20 августда эса мактаб бозори очилиб, унда дарсликлар ва бошқа ўқув қуроллари сотилади.

Китоб ойлиги даврида республикадаги нашриётларнинг 1966 йилги плани ҳам муҳокама қилинади.

Турли мамлакатларда

ПХЕНЬЯНДА ГУЛЧАМБАРЛАР ҚЎЙИШ МАРОСИМИ

ПХЕНЬЯН, 13 август. (ТАСС). 1945 йилда Кореяни озод қилишда қатнашган совет жангчилари шарафига Пхеньяндаги Моранбон тоғида ўрнатилган монумент ёнига бугун гулчамбарлар қўйиш маросими бўлди. Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар кабинети, Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси президиуми ва Корея Меҳнат партияси Марказий комитети номидан, шунингдек КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. Н. Шелепин бошчилигида Кореяда меҳмон бўлиб турган Совет делегациясидан, Ватан уруши ветеранлари делегациясидан, Корея Халқ Демократик Республикаси жамоат ташкилотларидан, шунингдек дипломатия корпусидан монумент супаси ёнига гулчамбарлар қўйилди.

А. Н. Шелепин бошлиқ Совет делегацияси ва генерал-полковник И. М. Чистяков бошчилигидаги Ватан уруши ветеранлари делегацияси халоскорлик Ватан уруши йилларида агрессорларга қарши олиб борилган жангларда ҳалок бўлган корейс жангчилари ёдгорлиги ёнига ҳам бугун гулчамбарлар қўйдилар.

Совет Иттифоқи делегацияси Корея урушида қатнашган Хитой халқ кўнгиллилари ёдгорлиги супаси ёнига ҳам гулчамбар қўйди.

Ватанпарварлар муваффақияти

ХАНОЙ, 13 август. (ТАСС). Жанубий Вьетнам озодлик армиясининг жангчилари Сайгон қўғирчоқ ҳукумати қўшинлари билан Америка агрессорларига тобора янги-янги зарбалар беришни давом эттирмоқдалар. Вьетнам информация агентлигининг хабарида айтилишича, шу йилнинг биринчи ярмида Жанубий Вьетнам ватанпарварлари мамлакатнинг биргина шарқий қисмида 3450 марта жанг қилиб, душманнинг 16200 дан ортиқ солдатини, шу жумладан 559 та америкалик қотилни сафдан чиқарганлар. Ана шу давр ичида Сайгон армиясининг солдатларидан талайгина қисми қўлидаги қуроли билан халқ томонига ўтган. Худди шу давр мобайнида Жанубий Вьетнам ватанпарварлари мамлакатнинг шарқида 20 та ҳарбий постни, 30 дан ортиқ соқчилик минорасини яксон қилганлар, душманнинг 43 та самолётини уриб туширганлар ва 62 та самолётини шикастлантирганлар. Бундан ташқари, кўп миқдорда ҳарбий техника ва қурол-яроғни ўлжа олганлар.

Муҳим қарорлар

БРАЗЗАВИЛЬ, 13 август. (ТАСС). Конго Республикаси (Браззавиль) миллат мажлисининг фавқулодда сессияси кеча ёпилди. Конго парламентининг депутатлари маориф системасини ташкил этишнинг асосий принциплари тўғрисидаги қонунни қабул қилдилар. Мамлакатнинг бундан буёнги тараққиёти учун жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган бу қонун бошланғич ва ўрта таълим системасини национализация қилишни кўзда тутади. Ўқиш бепул бўлади ва фақат давлат муассасаларида олиб борилади.

СССРнинг ютуқлари эсда қолади

ТУНИС, 13 август. (ТАСС). Кеча президент Бурғиба СССР ва Болгарияга қилган расмий сафаридан қайтиб келган жамоат ишлари ва уй-жой қурилиши давлат секретари Аҳмад Нуриддинни қабул қилди. Аҳмад Нуриддин ўзининг Москва ва Софияга қилган сафари натижалари тўғрисида Тунис президентига батафсил ахборот берди.

«Мен қаерга бормайин,— деди Аҳмад Нуриддин, «Пти матэн» газетасининг мухбирига, — хоҳ Москва ёки Ленинградда, хоҳ Тошкент ёки Самарқандда бўлсин, Совет Иттифоқининг турли соҳалардаги муваффақиятлари менда катта таассурот қолдирди».

ЯНГИ АГРЕССИЯ ҲАРАКАТИ

ХАНОЙ, 13 август. (ТАСС). Нео Лао Хак Сат қуролли кучлари контроли остида турган Қуйи Лаосдаги районларга ҳужум қилмоқ учун Америка империалистлари билан Лаосдаги ўнг доиралар 10 батальонга яқин қўшин юбордилар, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги «Патет Лао овози» радиостанциясининг ахборотига асосланиб. Чампассак ва Аттопе вилоятларидаги бир қанча районлар бу ҳужумдан айниқса кўп зарар кўрди. Ахборотда кўрсатилишича, ана шу ҳаракат Қуйи Лаосни Ҳинди-Хитойдаги урушни кенгайтириш учун Америка плацдармига айлантириш мақсадида амалга оширилган.

СИЁСИЙ ТАНГЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

АФИНА, 13 август. ТАСС мухбири А. Семин хабар беради: Грециядаги сиёсий танглик кескинлашиб бормоқда, Греция короли Константин парламентда кўпчиликни ташкил қилувчи партия бўлмиш «Марказ иттифоқи» раҳбари Г. Папандреунинг янги ҳукумат тузиш ҳақида ўзига мандат топшириш тўғрисидаги талабини яна рад этди. Король умумий парламент сайловлари ўтказишга ҳам розилик бермади. Г. Папандреунинг кеча король билан 90 минут давом этган учрашуви ана шундай натижага олиб келди.

Бироқ, Г. Папандреу «Марказ иттифоқи» партиясининг бошқа бирон арбобига ҳукумат тузиш ҳақида мандат бериш эҳтимолига қатъиян қарши чиқди.

Король сиёсий тангликни ҳал қилиш масаласини конституцион нормаларни тиклаш ва нормал вазиятни таъминлаш йўлига солиб юборишдан бош тортганлиги мамлакатдаги сиёсий аҳволни янада кескинлаштиришга олиб бориши муқаррардир. Грециянинг собиқ бош министри Г. Папандреу кеча матбуот учун эълон қилган баёнотида тангликнинг давом эта бериши мамлакатда монархия режимини сақлаб қолиш ёки қолмаслик тўғрисидаги масалани кун тартибига қўйиши мумкин, деб королни огоҳлантирди.

Сўнгги кунларда Грецияда монархияга қарши кайфиятларнинг кескин ошиб кетганлиги кўзга ташланмоқда. «Йўқолсин немис хотин!» деган шиор оммавий митингларда айниқса тез-тез такрорланадиган бўлиб қолди. Митингларнинг қатнашчилари королнинг асли келиб чиқиши немис бўлган онаси Фредерикани назарда тутадилар. Парламентдаги кўпгина депутатларнинг ва жамоат арбобларининг фикрича, Фредерика мамлакатдаги сиёсий тангликка аралашиб келмоқда. «Плебисцит» деган иккинчи бир шиор монархия режимининг тақдирини ҳал қилмоқ учун референдум ўтказиш тўғрисидаги талабни бевосита акс эттиради. Ана шу ҳар иккала шиор кеча кечқурун студентлар билан бинокорларнинг Афинадаги кўп минг кишилик митингларида янграб турди.

Афинадаги сиёсий кузатувчилар король Константин билан Г. Папандреу ўртасидаги совуқчилик кечаги учрашувдан кейин янада кучайиб кетди, деб ҳисобламоқдалар. Уларнинг ўртасидаги ихтилофларнинг моҳияти сиёсий тангликни қандай методлар билан ҳал қилиш лозим ва келажакда король ҳокимияти қайси жиҳатлар билан чегараланиши керак, деган масаладан иборат. Г. Папандреу билан король ўртасидаги можаронинг натижаси жуда катта аҳамиятга эга бўлади, чунки келгуси йилларда король саройининг Греция сиёсий ҳаётида тутадиган роли ва ўрнини шу нарса кўп жиҳатдан белгилаб беради.

Бугун «Этнос» газетаси король «Марказ иттифоқи» партиясини парчалашга ва саройнинг райига юрадиган янги партиялар тузишга» эришишга қаттиқ бел боғлаб қўйганлигини ёзади. Г. Папандреу ҳукуматида ички ишлар министри бўлиб келган «Марказ иттифоқи» партиясининг машҳур арбоби И. Циримокснинг номзоди сиёсий можаролар саҳнасига чиқиб келмоқда. Аммо бу номзод ўнглар лагерида ҳам, шунингдек «Марказ иттифоқи» партиясидан сайланган парламент депутатлари орасида ҳам жуда кўп эътирозларга учрамоқда.

Греция меҳнаткашлари 15 июлдаги тўнтариш ташкилотчиларининг пинҳона ҳийла-найрангларига ва Афанасиадис — Новаснинг қулаган «сарой» кабинети қабилида янги ҳукумат тузиш йўлидаги уринишларга зарба бермоқдалар. Демократияни, сиёсий ҳаётни нормаллаштиришни ва Г. Папандреу бошчилигидаги қонуний ҳукуматни ҳокимият тепасига қайтаришни ёқлаб бугун Афина, Салоники, Серра ва Александруполисда янгидан кўп кишилик митинглар ўтказилади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Радио

15 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.40 — Ота-оналар учун. 8.25 — Концерт. 9.30 — Қувноқ оҳанглар. 10.30 — Шарқ куйлари. 11.10 — Янги фильмлар (рус.). 11.25 — Музикали салом. 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.30 — Эстрада концерти (рус.). 15.20 — Мирзакалон Исмоилий. «Фарғона тонг отгунча» (радиопостановка). 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.40 — Қозоқ куйлари. 19.20 — Концерт. 20.00 — Концерт (рус.). 21.20 — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун концерт. 22.00 — Дунё харитаси олдида. 22.10 — Рақс ритмлари. 23.10 — Музикали эшиттириш.

Телевидение

15 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Дюймовочка** (болалар учун мультипликацион фильм). 12.35 — **Людвиг ван Бетховен** («Ажойиб кишилар ҳаёти» циклидан). 13.15 — **Ҳужжатли фильм.**

Ўзбек тилида: 13.25 — **Қизил галстук** тележурнали, 14.15 — **Шоир тақдири** (бадиий фильм). 18.00 — **Қизиқ ўйинлар** (болалар учун).

Рус тилида: 18.20 — **Телевизион янгиликлар**, 18.35 — **Концерт**, 19.00 — **Новости дня** киножурнали ва Бадиий фильм.

20.40 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.45 — **Оталар сўзи-ақлнинг кўзи** («Ёшлик» студияси). 21.35 — **Телевизион янгиликлар**, 21.50 — **Эдип** (катталар учун қўғирчоқ фильм). 22.05 — **Концерт.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Тракторчилар — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 9 ярим ва кеч 10-20 минутда), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб 10, кундуз 12, 2 ва 4 да), «СПУТНИК» (кундуз 12, кеч 8 ва 10 да).

Скарамуш — САНЪАТ САРОЙИ, «МИР», НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «МОСКВА», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (1-залда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 11-15, кундуз 1-15, 3-15 ва 5-15 минутда).

Италиялик Варшавада — СОБИР РАҲИМОВ номли (кеч соат 7 ва 8-45 минутда), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч 6, 8 ва 10 да).

Никоҳсиз туғилганлар — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Улуғ Ватан уруши — «ДРУЖБА» (2-залда кундуз ва кечқурун).

Меҳрибон оила — «СПУТНИК» (кундуз соат 2, 4 ва кеч 6 да).

Нотаниш аёлнинг хати — «КОМСОМОЛ 30 йиллиги» (кеч соат 8 ва 9-45 минутда).

Хор табақа (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кеч соат 7 яримда).

Кичик рицарлар — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Скарамуш — «ФЕСТИВАЛЬ», ТЕЛЬМАН номли, НАВОИЙ номли.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг — КАФАНОВ номли.

Тракторчилар — «ХИВА».

Италиялик Варшавада — «САЛЮТ».

Чақириқ (1 ва 2-серия) — «ВАТАН».

Мария — ПУШКИН номли.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗДРАМКОМЕДИЯ ТЕАТРИДА

Самарқанд ва Ленинобод гастролларидан қайтиш муносабати билан

ҲИСОБОТ СПЕКТАКЛЛАРИ

15/VIII да — **Гули сиёҳ.**
16/VIII да — **Ишқинг билан.**
18/VIII да — **Катта концерт.**
19/VIII да — **Тошболта ошиқ.**
20/VIII да — **Гули сиёҳ.**
21/VIII да — **Ўғил уйлантириш.**

Касса эрталаб соат 11 дан очилади. Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Балиқ ови даврида Владивосток, Сахалин ва Курил оролларидаги балиқ саноати корхоналарида

МАВСУМЛИ (6 ОЙЛИК) ИШГА

ИШЧИЛАР (АЁЛЛАР) ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Ишчи аёлларга бир марталик ёрдам пули, иш жойига боришдаги ва шартнома муддати тугагандан кейин турар жойга қайтишдаги йўл харажатлари ва суточний пул тўланади.

Зарур маълумотларни сўраш ва шартнома тузиш учун область ижроия комитетлари ҳузуридаги кўчириб жойлаштириш ва ишчи қабул қилиш бўлимларига, шунингдек шаҳар-район ижроия комитетлари ҳузуридаги вакилларга мурожаат қилинсин, Тошкент шаҳрида эса Привокзальная кўчаси, 13-уйга ва Ҳамза кўчаси, 10-уйга келиб учрашилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64543 № В. 190. Р. 10646.